ԺԶ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4188 4/16 ԴԵԿՏԵՄԲԵՐ 1899 ՇԱԲԱԹ 13 ՇԱՊԱՆ 1317 ԺԶ. ՏԱՐԻ ԹԻՒ 4188

درعلیه‌ده غلطه‌ده (آره‌ولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سی
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçue
à la Direction du Journal "AREVELK"
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ
ՕՐԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան. 140 Ղրշ
» » » վեցամսեայ. 70 »
» » » եռամսեայ. 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան. 40 Ֆրք
» » վեցամսեայ. 20 »
Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի, 115 ղրուշ փարէ 100 ղրուշ հաշուով:
Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ

ԿԻԼԻԿԻՈՅ
ՄԿՐՏԻՉ ԿԱԹՈՂԻԿՈՍԻՆ
«ՆԷՖԻՌ ՄԻՒԼՔ»Ը

Քանի մը օր առաջ հրատարակեցինք Կ. Պոլսոյ Առեւտրական վերաքննիչ Ատեանին այն որոշումը, որ կը վերաբերի Կիլիկիոյ հանգուցեալ Մկրտիչ Կաթողիկոսին Օսմանեան Պանգան ձգած 500 ոսկւոյ գումարին։ Վերաքննիչ Ատեանը մերժեր է այդ գումարին նկատմամբ Պատրիարքարանին ըրած միջամտութիւնը, ինքզինքը անձեռնհաս յայտարարելով գնահատելու Պատրիարքարանի փաստաբանին կողմէ ներկայացուած գրութեան՝ ի նպաստ Սսոյ վանքին նէֆիռ միւլքի արժէք ունենալը կամ չունենալը։

Ըստ Առեւտրական Վերաքննիչ Ատեանին որոշման, ներկայացուած նէֆիռ միւլքի թուղթին արժէքը ճշդելու համար, Պատրիարքարանը կանխապէս դիմելու է ձեռնհաս դատարանին, եւ այդ մասին վճիռ ստանալէ ետքը՝ պահանջելու է որ Օսմ. Պանքան Սսոյ վանքին յատկացնէ վերոյիշեալ 500 ոսկին։

Զենք ուզեր հոս քննել սա կէտը թէ Առեւտրական ատեանը ձեռնհասութիւն ունէ՞ր գնահատելու ներկայացած գրութեան օրինական ուժը, —ինչ որ պնդած է Պատրիարքարանի փաստաբանը,— այլ կ'ուզենք ի վեր հանել սա կէտը թէ տրուած որոշումը «պարզ անձեռնհասութեան» որոշում մըն է, եւ չ'ոչնչացներ բնաւ այն վաւերաթուղթը որ կը կրէ հանգուցեալ Կաթողիկոսին ստորագրութիւնը։ Այդ վաւերաթուղթով հանգուցեալ Կաթողիկոսը կը յայտարարէ թէ իր բոլոր ինչքերը, շարժուն կամ անշարժ, ինչպէս նաեւ Օսմ. Պանքան թողած գումարը, կը վերաբերին Սսոյ վանքին, եւ թէ ինք «իր հագած հագուստէն զատ ոչինչ ունի»։

Մկրտիչ Կաթողիկոսի ժառանգորդները պնդեր են թէ այդ նէֆիռ միւլքը օրինական ձեւակերպութեանց համեմատ տեղի ունեցած չէ, թէ Շէրիի դատարանի մը կողմէ վաւերացած հէօճէթ մը պէտք էր ատոր համար, եւ թէ ներկայացուած գրութիւնը անզօր է այդ մասին։ Պատրիարքարանի ներկայացուցիչը, ընդհակառակը, պնդեր է թէ այդ գրութիւնը կատարելապէս օրինաւոր է եւ թէ Մէճէլլէն այդ տեսակ պայման մը չունի նէֆիռ միւլքի վաւերականութեան մասին։ Իսկ Պանգայի փաստաբանը չէ ուզեր ընդունիլ թէ Պատրիարքարանի միջամտութիւնը իրաւացի է եւ պահանջեր է անոր մերժումը։

Այս պայմաններուն մէջ է ահա որ Առեւտրական Վերաքննիչ Ատեանը, ընդունելէ ետքը թէ Պատրիարքարանը միջամտութեան իրաւունք ունի, այդ միջամտութեան իրաւունքը ստորադասեր է նէֆիռ միւլքի վերոյիշեալ վաւերաթուղթին ձեռնհաս ատեանի մը կողմէ օրինաւոր նկատուելուն։

Պատրիարքարանի փաստաբանը այս մասնաւոր դատին նկատմամբ հարկ եղած օրինական միջոցները ձեռք պիտի առնէ անշուշտ, սակայն այս մասին նկատելի կարեւոր կէտը սա է որ, ինչպէս գիտել կու տայ Սուրհանդակ ալ, խնդիրը միայն այս 500 ոսկիներուն վրայ չէ, այլ Կիլիկիոյ Մկրտիչ Կաթողիկոսին բոլոր շարժուն ինչքերուն եւ սրճ միւլք անշարժ կալուածներուն վրայ։

Զենք գիտեր որոշ կերպով թէ ինչ է Կաթողիկոսին թողած հարստութեան քանակութիւնը, որուն նկատմամբ Ազգ. Պատրիարքարանի պէտք եղած տեղեկութիւնները ժողուած են անշուշտ ժամանակին։ Գիտենք սակայն թէ Կաթողիկոսը ունէր կարգ մը պահանջքի կարեւոր դատեր, որոնց մասին իր մահուանէ ետքը ո՛ եւ է ջանք չեղաւ, եթէ չեմ սխալիր։

Այնպիսի ժամանակ մը ուր լրջօրէն կը մտածուի Սսոյ վանքին մէջ ժառանգաւորներ պահել, Ազգ. Վարչութեան պարտքն է մասնաւոր հոգածութեամբ նկատողութեան առնել Մկրտիչ Կաթողիկոսի ինչքերուն եւ պահանջներուն խնդիրը, անոնց պաշտպանութեան եւ գանձման մասին մօտէն հսկելու եղանակը մտածել, եւ չթողուլ որ ազգին մէկ իրաւունքը փճանայ։

ՍԻՆՃԱՆՑԻՆ

Հինգ-վեց զաւակներու տէր հայր մըն էր Սինճանցին, մուրացիկի տօպրակը միշտ կախ իր հաստարուն վզէն, ու միշտ շրջապատուած իր մէկ մաղէ անցած զաւակներովը, որոնք զարթուցիչ ժամացոյցներու դերը կը խաղային, արթնցընելու համար թմրած զգացումները, եւ իրենց տունին վրայ հրաւիրելու ուրիշներուն գութը։ Իր մէջ կեանքը չէր որ ապրել կ'ուզէր եւ ո՛չ ալ տալիքը՝ որ շատ կանուխ ծերացած էր իր վրան. իրեն համար թերեւս կեանքի ու մահուան տարբերութիւնը անշարժութենէն շարժնութեան տարբերութիւնը եղած ըլլար։ Անգիտակաբար այնքան մտերմացած էին իրարու՝ կեանքն ու աշխարհը ծաղրելու գիտակցութենէ թափուր բնազդը յորդծիծաղով մը դուրս կու գար իրմէն, տեսականէն անջատ՝ գործնականանալու։ Սինճանցին ամէն առտու դուրս կ'ելլէր իր խարխուլ խրճիթէն, միշտ իր տօպրակով ու կէս տուզիկ զաւակներով, որոնք իրենց հօր ցնցոտիներու ցուցադրութիւնը կը լրացնէին, իրենցներուն աղտոտ ու համասեռ տարրողնածութեամբ։ Սինճանցին, որուն ուժով ջիղերը խորտակուած գաւազաններու տպաւորութիւնը կ'ընեն վրադ, կաշիացած մորթի մը տակ պիրկ պիրկ ցցուած, բազդէն հալածուած յուսահատներուն պէս չէր նայեր բնաւ աշխարհքին վրայ. այնպէս կը խորհէր թէ նախասահմանուած վիճակ մը ունէր ինքը, ինչպէս ուրիշներ իրենցը ունէին. ու այն այլազան պէսպիսութիւնները, որոնք աշխարհի չքաղիր հանդիսութիւնը կը կազմեն դիրքի, հարստութեան ու փառքի բարդութիւններով, իր մուրացիկի կեանքին տարբեր դիմայեղութիւնները կը կարծէր ըլլալ, տարբեր օթեւանները, ուրկէ ինքն ալ պիտի անցնէր օր մը՝ միշտ ճակատագրօրէն՝ այս անգամ ուրիշի մը վզէն անցընելով իր տօպրակը։ Այս մտածումէն ծնունդ առած էին կարգ մը ուրիշ միտումներ ալ, որոնք դանդաղօրէն քաշքշուած ծոյլ ու աննպատակ կեանքի մը հետ պիտի չփոթուէին, եթէ կոչուած ըլլային լուծուիլ խորհուրդի տաք հեղհեղին մէջ։

Մուրալը առօրեայ պէտք մը աւելի սեփականութեան անյեղլի իրաւունք մը եղած էր Սինճանցիին համար, որ ալ երկա՛ր ատենի առ հարկի աղքատութեան ձեռնածութեան մէջ կրցած էր լուծել ուրիշներու թելադրել ջանացած սպարկեշտ գաղափարները։ Իր այս ներանձնեայ անզգայացումին օժանդակած էր նաեւ արտաքին աշխարհը, իր կտոր բրդուճ լաթերէն ներս կէս-պահուըտած կէս-ազատ մարմինը կարծրացնելով, եւ ջնջելով զգայականութիւնը անոր ջիղերուն։ Մէկ խօսքով, Սինճանցին հաւատարիմ ու հարազատ բնագիրն էր այն ամէն մարդերուն, որոնք նման դիրքով ու վիճակով կը նոյնանան իրարու հետ, ա՛յն ոջիլներուն պէս, որոնք մարդկային աղտոտ գլուխներու վրայ կը վխտան, կամ ա՛յն տիզերուն (կէնէ) պէս, որոնք անասուններու արիւնը կը ծծեն։ Մակաբուծութեան տեսակէտը երբեք խոր չի դներ դասակարգութեան մէջ. մուրացիկը, ըլլայ գաղափարի թէ սկզբունքի, հացի թէ չորոմքի, միեւնոյն կեանքը կ'ապրի Սինճանցիին հետ։

* * *

Սինճանցին իր հանապազօրդեայ զբաղանքով ման կու գար փողոցները. իր անբռնաբարելի իրաւունքին ստացուածքէն առթուած հպարտ երեւոյթը կ'ընդնշմարուէր երբեմն իր դիրքէն ու կեցուածքէն, որոնց մէջ գիտէր ճարտարօրէն հիւսել պատկառելիի պէս գոյն մը, որ տարբեր սեռի կամ դասակարգի անհատի մը մէջ թերեւս աւելի բարձր երեւար. իր նկարագիրը՝ ուրիշներու համար գէթ յուսահատութիւն բուրող դիմագծութեան մը խորը՝ որ աչքերու լուսաւորութիւն մը կը հագնէր, կնճռոտած ճակտին տակ, կը նմանէր զոյգ մը փարոսներու, որոնք միշտ ամպերու մէջ կը բեկբեկին, ալիքներէ ծեծուած ժայռերուն կատարը. իր թիկնեղ ուսերը՝ որոնց ոսկրուտ վանդակները պատշաճաւոր ու շնորհալի կազմուածք մը կը սարքէին, ուղղաձիգ ամբարձումով մը վերելակած, երբեք չէին ցածնար կամ կքեր իր տօպրակի բեռէն, որուն մէջ ուրիշներու խիղճն ու զգացումները՝ անհաւասար զուգադրութեամբ մարմնացած էին հացի ու հատիկներու ձեւին տակ։ Իր կարճնեղ սրունքները, վայրաշարժներու պէս ամէն կողմ կը փոխադրէին զինքը, որ բնաւ յոգնիլ չէր գիտեր, նոյն իսկ իր ակամայ գնացքին ատեն։

Իր սովորական օրերէն մէկն էր, իր լաճերէն մէկը աներեւոյթ եղած էր յանկարծ։ Շատեր դժբախտութեան մը վերագրեցին այս անյայտացումը, որոնք ողորմիս կարդացին խեղճ տղուն յիշատակին, յուսահատութեան բեռը իր վրայէն թօթուած ըլլալը երեւակայելով։ Երբ դուրսը կարծիքներու եւ զգացումներու զանազանականութիւն մը երեւան կու գար Սինճանցիի տղուն անյայտացումին մասին, ինքը՝ Սինճանցին՝ նշմարել անգամ չուզեց զայն. իրեն համար փոփոխութիւն մը չէր տեղի ունեցած բնաւ. ինքը միշտ նոյն մարդն էր, միշտ նոյն տօպրակին բեռը իր վրան, նոյն քալուածքը միշտ ու նոյն ձեռնածութիւնը. իր տղաքներուն մէջ մէկ աւելի մէկ պակաս զինքը ետ չպիտի կրնար թողուլ իր մուրալու իրաւունքէն։ Տղուն ա՛նյայտացման առաջին օրերուն՝ ուրիշներու զգացումները աւելի սրուած էին. շատերուն ցաւակցական հարցումին հանդէպ իր անտարբեր լռութիւնը, սխալ մեկնաբանութեամբ մը կը շփոթուէր դառն կսկծանքի մը հետ։

* * *

Դը՛մպ, դը՛մպ, դը՛մպ։
Ամրան գիշեր մըն էր։

Ա՛լ սառած էր մեր մէջ սարսուռը Բանձորի զառիվերին, ու Փարհատի դերբուկին, ուր սաղաղ պտղտոններու վրայ սուր սուր քարեր Լուսաւորչի բեւեռներուն պէս կը ցցուէին Տէվրիկէն մինչեւ Լուսաւորչի վանքը երկնցող ճամբան։ Վանքի բակ-տանիքին վրայ փայտէ ծողաչարին կռթնած, աչքերնիս սեւեռուն դէպի ժայռերուն այն ճեղքուածքը, ուրկէ Ցօրդանանը կը վժայ, եւ որոնց կատարը կ'ոսկեբրի լուսնակի մաղուած լուս մշեղներէն, կ'երազէինք աւելի քան կը խոկայինք, շրջապատուած 22 ի չափ տղեկներէ, որոնք եղբայրագիր եղած էին իրարու, վանքի պատերէն ներս։ Ճակատագրի հանգիտութիւնը՝ մօր մը բեղուն արգանդին պէս՝ ծնցուցած էր զիրենք, հաւասարապէս տմոյն ու տժգոյն։ Չքաւորութեան մէջ դէմքերու արտայայտող գծերը կը հատնին մաշուելով, եւ դիմերեւոյթը կը տափկանայ ամէնէն ցցուած անհատականութիւններու մէջ անգամ։ Աչքերու խառնշացումը, եւ այտոսկրի ցցումները միեւնոյն յատակագծով կ'եղանակաւորուին տարբեր անհատներու վրայ, որոնք ալ այնուհետեւ եղբայրներ կ'ըլլան իրարու՝ երջանիկ հանդիպումի մը մէջ դէմքով նման, նըման վիճակով ու բախտով։ Նոյն գիշերի մեր տղայ entourageն ալ միեւնոյն սըպաւորութիւնը կու տար մեզի, իրենց դէմքերը աւելի համասեռած գիշերի արջնաթոյր ստուերէն։ Որբերու այս շըրջանակին մէջ, երբ մարդ-օրքաղաղը թեւաբախ կ'երգէր, ու էշը կը զռար ճաղատ մարդուկի մը բերնով (այդ մարդը վանքին սպասաւորն էր) անդին լուրջ, շատ լուրջ տղեկ մը իր ուսէն կախուած թմբուկին կը զարնէր ձեռքի ճպոտովը, հիւսելու համար գիշերներու թաւ մեղեդիին միօրինակութիւնը ահաւոր ու ցընցող, նման բուերու կանչին, որ հոգեվարքը կը սասանէ։ Տղոց համերգը կ'ալ ճագանգէր քարանձաւէն այդ ամայութեան, ուր վանքի տղաքը թշուառութեան եղբայրագիրներ՝ աւելի առատ ու լիաթոք կը շնչէին այն իրիկուն, այցելուներու հետ։ Ու միեւնոյն զանգիւնը՝ երգի մըշտաշարժ փոփոխութեան եւ խաղի լռութ հնչունութեան հետ կը դոփէ թմբուկը, դը՛մպ, դը՛մպ, դը՛մպ, տեսակ մը յօրինուածութիւնը կազմելու դժբախտութեան տարրացած ձայնաշարին կամ ստեղնաշարին։

Այս տժգոյն թմբկահարը՝ գուշակեցիք անշուշտ, Սինճանցիին կորսուած տըղեկն էր, վանքի պզտիկ Սինճանցին, ժի՛ր՝ նոյն իսկ հակառակ իր յուսահատ խառնուրդին. ուրախ՝ նոյն իսկ իր տխո՛ւր սեւեռամտածումին մէջ. արթուն՝ իր քնամիտ շարժնութեան, գիտակից իր վիճակին, ու շատ կանուխէն անտրտունջ դաւանակիցը իր հօրը դաւանանքին։ Իր ուսէն՝ սակայն, հօրը մուրացիկի տօպրակին տեղ, թմբուկն է որ կը կախուի միեւնոյն ձեւով ու գրեթէ նոյն սարքով։ Պզտիկ Սինճանցին ա՛լ հարկադրուած չէ օտարներու դռները զարնել, նոյնը պիտի շարունակէ թմբուկին վրայ, որուն ձայնին հետ կը մարմրին իր ընտանիքին ամբողջական ցաւերը, եւ որով կը վարագուրուին լալկան դիմաստուերները, որոնք վանքի այդ ամայութեան մէջ երբեմն կը ծլին իր եւ եղբայրագիրներուն ճակտին վրայ։ Պզտիկ Սինճանցին հօրը պէս մակաբոյծ մը ըլլալու կոչումը չունի բնաւ, նոյն իսկ իր թմբկահարի ընդունակութիւնը իրեն իրաւունք պիտի տայ օր մը երջանիկներու եւ դժբախտներու մէջ ներդաշնակող միութեան գիծը ըլլալ, երաժշտութեան զմայլանքին խառնելով տխրարդ երգերու ծանր ալելուն։

Մանուկներու աշխարհին մէջ ա՛յսքան տաղտկալի կեանք չէի կրնար ըմբռնել, եթէ մուրացիկ Սինճանցիին, ու թմբկահար Սինճանցիին միջեւ եղած հակադրութիւնը՝ իրենց ժառանգական առընթերադրութենէն վերջ, ամէնէն աւելի աչքի զարնող երեւոյթը ստեղծած չըլլար մեզի համար։

ՄՈՒՇԵՂ ՎԱՐԴԱՊԵՏ

ԿՈՎԿԱՍԻ
ԴՊՐՈՑԱԿԱՆ ԽՆԴԻՐԸ

(Թղթակցութիւն «Արեւելք»ի)

ԿԱՐՍ, 18 Նոյեմբեր

Պոլսական թերթերում գրուեցան մի շարք թղթակցութիւններ այն նշանաւոր քայլի մասին, որ կատարեց ուսումնարանական հարցի մէջ Կարսի առաջնորդական յաջորդ Եղիշէ վարդապետ Մուրատեանը, համարձակ կերպով բողոք բառնալով Ուսումնարանական Վարչութեան ապօրինի արարքների դէմ։

Այն ժամանակ, երբ շատ թեմակալներ լուռ ու մունջ համակերպեցան այդ Վարչութեան պահանջներին, որոնցից մեծ մասը ապօրինի եւ անարդար էին, Եղիշէ Վ., որ հիմնովին ծանօթ է տիրող եկեղեցական օրէնքներին, հէնց առաջին քայլում մերժեց Ուսումնարանական Վարչութեան պահանջը յանձնելու իր կառուցած եկեղեցական շէնքերը, որպէս հին ուսումնարանի հետ որ եւ է առնչութիւն չունեցող կալուածներ։

Չնայելով իր առաջ բերած պատճառաբանութիւններին, չնայելով օրէնքների վրայ մատնացոյց անելուն, Ուսումնարանական Վարչութիւնը որոշ գրաւոր պատասխան չէր տալիս եւ պնդում էր իր պահանջի վրայ, դիմելով ոստիկանութեան օգնութեանը։

Ահա այդ կրիտիքական րոպէներում էր որ, 1898 սեպտ. 10ին, եռանդոտ վարդապետը առանց տատանուելու, այդ մասին մի հեռագրով ուղղակի Նիքոլա կայսեր պաշտպանութիւնը խնդրում է։ Հեռագրի բովանդակութիւնն է հետեւեալը.

«Բարձրագոյն ամենողորմած հրամանի համաձայն 1895 թւին փակուած Հայոց դպրոցները, որոնք Կովկասեան Դպրոցական Վարչութեան կողմից համարուած էին ոչ-եկեղեցական, պէտք է յանձնուէին դպրոցական վարչութեան, որ եւ կատարել եմ սրբութեամբ, յանձնելով փակուած դպրոցը ցուցակաւ։

«Սակայն այժմ Կարսի նահանգի ժողովրդական դպրոցների տեսուչը ցուցակագրում է քաղաքի եկեղեցիներից ամենաչքաւորի կրպակները, որոնք սկսուած եւ աւարտուած են անցեալ տարի, մի շաբաթ առաջ աւարտած բնակարանս, դեռ չվերջացրած չորս սենեակները հոգեւոր կառավարութեան համար եւ դեռ չաւարտած աղօթատունս, որտեղ Արարչին պաշտօն մատուցանելով՝ ես ինձ անսահման երջանիկ պիտի զգամ աղօթելով Ձերդ Վեհափառութեան կենացը։ Համարձակւում եմ արտասուաթոր աչօք պաշտպանութիւն հայցել Դպրոցական Վարչութեան կամայականութեան դէմ, որը, չգիտեմ ինչու, մոռանում է բարձրագոյն հրամաններն ու կամքը»։

Տաս օրից ստացուեց պատասխանը որով յայտնվում էր որ Կայսրը ողորմածաբար կարգադրել է հեռագիրը յանձնել Լուսաւորութեան Նախարարին ի կարգադրութիւն։

Հայրսուրբը այն ժամանակ ճանապարհւում է Պետերբուրգ, տեսնւում է նախարարներից մի քանիսի հետ, եւ տեղեկանում է որ նախարարական իրաւաբանը (պետական իւրիս-կոնսիւլտ) գործի վրայ մակագրել է, որ «Ուսումնարանական Վարչութեան գործողութիւնը նա գտնում է ապօրէն եւ այդ վերջինի խնդիրը հրաժարվում է պաշտպանելուց»։

Հանգստանալով գործի դրութեան մասին, Հայր Մուրատեան վերադառնում է իր պաշտօնատեղին սպասելով որ նախարարական այդ որոշման վրայ Ուսումնարանական Վարչութիւնը կը վերադարձնի գրաւած կալուածները եւ նրանցից մի տարուայ ընթացքում ստացած եկամուտները։

Սակայն Ուսումնարանական Վարչութիւնը յայտնում է մի պաշտօնագրով որ նա կը վերադարձնի միայն Առաջնորդարանը, ուր Հայրսուրբը կարող է ապրել անվարձ եւ շէնքի ամբողջովին յանձնելը կրկին ձգձգում է զանազան պատրուակներով, հաւատացած լինելով որ վարդապետը հո ստանալով առաջնորդարանը, կը բաւականանայ դրանով եւ հետոները դիմելու հարկ այլ եւս չի ունենայ։

Պաշտօնագրի ստանալուց անմիջապէս յետոյ, Տ. Եղիշէ վարդապետ մի բաւականին ընդարձակ խնդրագրով դիմում է բարձրագոյն Սենատին, բացատրելով գործի ամբողջ դրութիւնը. եւ յենելով հոգեւոր կառավարութեան իրաւունքների եւ օրէնքների վրայ՝ պահանջում է եկեղեցական կալուածների ամբողջովին վերադարձնելը։

Այդ ժամանակն է որ լրագիրները տեղեկութիւն են բերում որ Եղիշէ Վ. Մուրատեան հրաժարեցնվում է պաշտօնից, եւ ուղարկվում է փոխանորդութեան ուրիշ կողմ. Կարծեմ գիտաւորութիւն է եղել Պարսկաստան ուղարկելու։

Թէ որքան հիմք ունէր այդ լուրը, չգիտեմ. միայն այսքանը կայ, որ դրանից յետոյ Եղիշէ Հայրսուրբը գնում է Ս. Էջմիածին եւ ներկայացնում է Ս. Հայրապետին մի զեկուցում (որի պատճէնը ներփակեալ ուղարկում եմ) եւ կոնդակ է ստանում յունվարին գնալու Պետերբուրգ եւ պաշտպանելու իր գործը։

Թէ ինչ ահագին նշանակութիւն կ'ունենայ այդ գործի տանելը, թողնում եմ ընթերցողին դատել։

Մոռացայ ասելու, որ Լուսաւորութեան Նախարարը ստանալով յիշածս հեռագիրը Կայսրից, բացի գործին օրինական ընթացք տալուց, ուղարկում է Կովկաս նաեւ յատուկ պաշտօնեայ քննելու Կովկասի Ուսումնարանական վարչութեան գործողութիւնները. եւ ինչպէս հաստատ աղբիւրներից գիտենք, շատ շուտով գուցէ մեր եկեղեցական դպրոցները կը բացեն նորէն, հէնց նոյն իսկ մեր հոգեւորականութեան ձեռքով, եւ գրաւուած բոլոր կալուածներն էլ նոյնպէս յետ կը տրուեն։

ԱԲԵԼ ԱՊՐԷՍԵԱՆ

Ահաւասիկ սոյն թղթակցութեան մէջ յիշուած տեղեկագիրը.

Նորին Ս. Օծութեան
Տեառն Տեառն Մկրտչի Սրբազնագոյն
Կաթուղիկոսի Ամենայն Հայոց
Կարուց վիճակի փոխանորդ
Եղիշէ Վրդ. Մուրատեանցից

Ամենախոնարհ խնդիր

Սրա հետ ներկայացնելով կառավարիչ Սենատի առաջին դեպարտամենտին մատուցած բողոքի պատճէնը՝ հայերէն թարգմանութեամբ՝ Կարուց (Կարսի) եկեղեցական շինութեանց անկանոն գրաւման վերաբերութեամբ, որից Ձերդ Սրբութիւնը կը հաճի մանրամասնօրէն տեղեկանալ այդ գործի ամբողջ ընթացքին, նրա մասին եղած վճռի փոփոխութեան եւ ներկայ վիճակին, պատիւ ունիմ ամենախոնարհաբար յայտնել հետեւեալը.

1898 թւի մարտի 26ին Նախարարաց մասնաժողովի բարձրագոյն հաստատուած որոշման համաձայն՝ դպրոցական վարչութեան տեսչութեան տակ պէտք է անցնէին միմիայն այն կալուածները որոնք կազմում էին փակուած դպրոցների անվիճելի սեփականութիւն, որպէս իրաւաբանական անձանց եւ ոչ մի առնչութիւն չունէին եկեղեցիների կամ վա՛նքերի հետ։ Կովկասեան Ուսումնարանական Վարչութիւնը տարածեց իր իրաւունքները ոչ միայն եկեղեցական կալուածների, այլ եւ նոյն իսկ աղօթատների (Թիֆլիզ, Կարս եւայլն) եկեղեցական սրբութեանց եւ նրանց անվիճելի բոլոր սեփականութեանց մէջ եւ դարերի ընթացքում օրէնքով սրբագործուած գոյից վրայ (ինչպէս Ալեքսանդրապոլի հրաշագործ Աստուածածնայ պատկերի գանձանակների եւ մոմավաճառութեան եկամուտների վրայ։)

Թէեւ մեր ձեռքին է պետական օրէնքներով սրբագործուած եւ որպէս կրօնական համաքաղաքացիական մի հիմնարկութեան՝ մեզ վերապահած իրաւունքը, այնու ամենայնիւ յանցանքը ցայսօր մնում է որ եւ է պատասխանատուութիւնից ազատ, եւ այժմ երբ կանգնում ենք դատարանի առաջ՝ պաշտպանելու մեր իրաւունքը եկեղեցական անվիճելի սեփականութեանց վրայ՝ նոյն իսկ 1898 թւի մարտի 26ի օրէնքի էական իմաստին հակառակ, դպրոցական նոյն Վարչութեան մեքենայութեանց շնորհիւ՝ նրա ներկայացուցիչների կողմից՝ մի տեղ մեզ պատասխան է տրվում, որ մեր վէճերը վարչական կարգով պէտք է քննուեն (Երեւան, Շամախի), մի ուրիշ տեղ դատարաններն են ցոյց տալիս։ Այն ինչ, եթէ առաջին օրէնքը գործադրուէր, դպրոցական վարչութիւնը՝ համաձայն ԺԶ հատորի 1282, 1298 յօդուածների, ինքը՝ նախ քան կալուածների յափշտակութիւնը, դատ պէտք է վարէր նրանց պատկանելիութեան մասին (ինչպէս այդ տեղի ունի այժմ Գեղարդայ վանուց մեր ձեռքին եղած կալուածոց վերաբերութեամբ)։

Մինչդեռ 1897 թւի յունիսի 2ի եւ 1898 թւի մարտի 26ի օրէնքները երբեք չեն զրկել մեզ եկեղեցական ծխական դպրոցներ ունենալու իրաւունքից, այլ միայն ենթարկել են այդ դպրոցները լուսաւորութեան նախարարութեան տեսչութեան՝ ազատ կացուցանելով մեզ ուսուցչաց եւ աշակերտների ցուցակները պահելուց. իսկ դպրոցական վարչութեան իրաւունք են տուել իր տեսչութեան տակ առնելու ուսումնարանների սեփականութեան իրաւունքով պատկանող եւ ոչ թէ եկեղեցական վանքական կալուածները։

Մինչդեռ վերոյիշեալ 1897 թւի յունիսի 2ի եւ 1898 թւի մարտի 26ի օրէնքները հանդիսանում են դեռ օրէնսդրական կարգով իրենց ոյժը պահած 1884 եւ 1889 թւի մեր եկեղեցական ծխական դպրոցներին վերաբերեալ կանոնների լրացուցիչ մասը, Կովկասեան դպրոցական վարչութիւնը՝ անտես առնելով պետութեան մէջ բարձրագոյն օրէնսդիր մարմնի՝ Սենատի եւ Պետական Խորհրդի գոյութիւնը, որոնց միայն վերապահուած է բարձրագոյն հաւանութիւնից յետոյ նոր խմբագրած օրէնքների հրատարակութիւնը կամ հների գործադրութիւնից հանելը, ոչնչացնում է բարձրագոյն հաստատուած օրէնքները եւ մեզ թոյլ չի տալիս իրեն իրաւասութեան ենթակայ օրինական եկեղեցական ծխական դպրոցների բացումը (Բաթում, Բագու, Կարս)։

Զարմանալին այն է, որ Պետութեան մէջ պաշտօնակից ծառայողները՝ դպրոցներին վերաբերեալ օրէնքներն այլապէս են հասկանում եւ գործադրում Բեսարաբիայի եւ Հաշտարխանի թեմերում եւ այլապէս՝ Կովկասում։ Մինչդեռ Դպրոցական Վարչութիւնը յիշեալ երկու թեմերում երբեք չի խառնվում նիւթականին եւ թողել է Հոգաբարձական կողմը, Կովկասում մեզ պատասխանում են, որ եկեղեցական ծխական անունով դպրոցներն այլ եւս գոյութիւն ունենալ չեն կարող եւ խուսափելով այդ պատասխանը մեզ գրաւոր տալուց, նոյն մտքով գաղտնի շրջաբերականներ են ուղարկում ստորադրեալ պաշտօնեաներին։ Բայց մի՞թէ տեսնուա՞ծ բան է, որ օրէնսդրական կարգով տեղի ունեցած կարգադրութիւնների մասին այդ ճանապարհով առաջնորդուին։ Այո՛, տեղի ունի այս ամէնը, որովհետեւ բարձրագոյն շրջաններում տեղեկութիւն չունին դորա մասին, եւ այլ նկատումներով։

Թէ որպիսի մեծ նշանակութիւն պիտի ունենայ կառավարիչ Սենատի առաջին դեպարտամենտի կարծիքը, որն առանց օրէնքը մեկնելու չի կարող հաստատել կամ բեկանել հանգամանքների բերմամբ իրեն ներկայացրած բողոքիս վճիռը, այդ գիտէ իրաւաբանութեան եւ պետական օրինաց մասին ամենատարրական հասկացողութիւն ունեցողն անգամ։

Կային ժամանակներ, երբ Ս. Էջմիածինը միմիայն մի քանի վարդապետ ունենալով, գնահատում եւ մեծ նշանակութիւն էր տալիս Պետերբուրգի պէս մի վայրում իրեն ներկայացուցիչ ունենալուն եւ նոյն իսկ առանց գործի՝ միմիայն անուանական կերպով եւ ժամօրհնողի պարտաւորութեամբ իսկ Ձերդ Ս. Օծութեան օրօք փոխանորդ էր պահվում այնտեղ. բայց այժմ, այդպիսի կարեւոր վայրը մնացած է առանց փոխանորդի եւ մեզ բարձրագոյն շնորհուած այդ իրաւունքը մնում է անգործադրելի. մի իրաւունք, որով եթէ օգտուէինք հետատես, խելացի եւ օրինական կերպով, անշուշտ ազդեցութիւն պիտի ունենար մեր եկեղեցական եւ դպրոցական գործերի փոքր ի շատէ բարւոքման վրայ։

Թոյլ է անձրեւի կաթիլը, բայց ծանր եւ տոկուն գործողութեամբ կակղեցնում եւ ծակում է լերկ ժայռը։ Այդպիսի մի կարեւոր տեղը մնացել է առանց մարդու, իսկ Գորի, Նուխի, Հին-Նախիջեւան, եւ աւերակ կիսակործան վանքերում վարդապետներ ունինք։ Անշուշտ հիւսիսի կլիման եւ բնութիւնը հարաւային պայծառ արեւի, փարթամ բնութեան, վանական կամ Կովկասի կիսաասիական քաղաքների կեանքին սովոր մի մարդու համար առանձին գրաւիչ բան ներկայացնել չի կարող, սակայն գործին փոքր ի շատէ նուիրուած անձը ամէն տեղ մխիթարութիւն կը գտնի, տեսնելով որ ինքն էլ աշխատում է և օգտակար է լինում այն ժողովրդին, որը սիրել է, որին նուիրուել և որի ծընունդն է ինքը։

Քաջայայտ է Ձերդ Սրբութեան, որ ցայսօր երբեք փախուստ չեմ տուել ինձ վրայ դրած պարտքին և թոյլ ուժերիս ներածին չափով, աշխատել եմ օգտակար լինել օրէնքի սահմանում ազգի և եկեղեցուն այնպիսի մի տեղ, որը նախորդներիցս աքսորավայր է հռչակել և նրանց անգործութեան պատճառ եղել։ Երբեք չեմ ըմբոստացել և անսպառ հնազանդութիւնն իշխանութեան առաջ՝ կեանքիս հիմքն ընդունելով, միշտ պատրաստական եմ եղել ամէն տեսակ պաշտօններ վարելու, սակայն այժմս համարձակվում եմ ամենախոնարհաբար խնդրել Ձերդ Ս. Օծութիւնից, սոյն առաջիկայ տարւայ յունվարից, երբ յուսալի է որ կը հասնի գործիս քննութեան հերթը, ժամանակաւոր կերպով փոխադրել ինձ Պետերբուրգ, իմ տեղս պաշտօնակատար ուղարկելով մինչեւ գործիս վախճանը Սենատում (ԺԳ հատորի 1324 յօդուածի հիման վրայ հարկաւոր բացատրութիւններ տալու), մի առժամանակ այնպէս ընդունելով, որ ես էլ կամ սովորելու կամ բժշկուելու եմ գնացել եղբայրակիցներիս պէս, որովհետեւ չեմ կարողանում հանգիստ սրտով տեսնել եւ անցնել դառն աշխատութեամբս ստեղծած մի հարիւր քսան հազարից աւելի արժէք ունեցող եկեղեցական՝ դեռ վերջնականապէս չաւարտուած շինութիւններիս մօտով, մանաւանդ քանի գործը Սենատումն է։

Պարտք եմ համարում ամենախոնարհաբար աւելացնել որ հակառակ Ձերդ Սրբութեան հրամանների ես չեմ ստացել ոչ միայն 800 րուբլի գումարը, այլ եւս գնալուս ճանապարհածախսքն անգամ ոչ ոքից չեմ պահանջել և ցանկութիւն էլ չունիմ պահանջելու կամ ստանալու, աւելի գործիս մասին մտածելով և տանջուելով, որը կապուած է պատուիս և անուանս հետ քան հազարների և նիւթական ապահովութեանս մասին։

Փոխանորդ Կարուց Վիճակի
ԵՂԻՇԷ Վ. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ
1899 Հոկտեմբեր 25
ի Ս. Էջմիածին։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ՊԱՏԵՐԱԶՄ ՀԱՐԱՒԱՅԻՆ ԱՓՐԻԿԷԻ ՄԷՋ

Ընդհանուր կացութիւնը. — Կաթաքրէ զօրավարը, որուն պարտութիւնը ծանուցուեցաւ, իր բանակետղը հաստատած էր Մոլթենոյի մէջ, որ 695 բնակիչով փոքր վայր մըն է, ածուխի հանքի կեդրոն մը, Սթրոմպէրկ-Ճոնքշընէն 18 քիլոմեթր հեռու։ Թէեւ Սթրոմպէրկ ու Մոլթենօ գրեթէ միեւնոյն բարձրութիւնը ունին, սակայն անոնց մէջ տեղը գտնուած երկիրը շատ խորտուբորտ է։ Մնաց որ բնակիչներու մեծ մասը հոլանտական ցեղէ է։ Երկիրը քարքարոտ է և միջակութեան շատ կը յարմարի։ Կաթաքրէ զօրավարը որուն վիճակած էր Օռանժի Պոէրներուն ընթացքը կասեցնելու և զանոնք Օռանժ գետին միւս կողմը ետ մղելու դժուարին գործը, վերջերս օգնութիւն ստանալով իր զինուորներուն թիւը 3000էն 4000ի բարձրացած էր։ Օգնական զինուորները Իսթ-Լոնտոն ցամաք ելած և շոգեկառքով Քուինսթաուն ու յետոյ դէպ ի Մոլթենօ ճամբայ ելած էին։ Կաթաքրէ զօրավարին նպատակն էր Պոէրները Սթրոմպէրկէն վանել և Իսթ-Լոնտոնի ու Բոռ-Էլիզապէթի մէջտեղէն երկաթուղիի հաղորդակցութիւնները վերահաստատել։ Ինչպէս տեսնուեցաւ, Կաթաքրէ զօրավարը իր այդ նպատակը չյաջողցնելէն զատ ձախողուած մըն ալ կրեց։ Այս պարագան հակակշռեց Լէտիսմիթի անգլիական զինուորներուն յաջողութիւնը, որ թէեւ առայժմ մեծ կարեւորութիւն մը չունի զինուորական մեծ գործողութիւններուն համար։ Վեց հարիւր զինուորներու անձնատուութիւնը, քաղաքական տեսակէտով, ահագին արձագանգ մը պիտի գտնէ Բարեյուսոյ Գլուխի գաղթավայրին և Պազութօներու երկրին մէջ։

Զարմանալի կը նկատուի սա կէտը թէ Կաթաքրէ զօրավարը իր առաջնորդներէն խաբուած է, վասն զի անգլիական հողի վրայ և անգլիական գաղթավայրի մը մէջ կը գտնուի։ Ինչպէս կ'ըլլայ որ այդ վայրին տեղագրութիւնը գիտցող վստահելի անձեր չի կրնար գտնել։ Զօրավարը ծուղակի մը մէջ իյնալով շատ դժուար կրցեր է ազատիլ անկէ։ Հաւանական է որ իր զինուորները քանի մը մասի բաժնած ըլլայ և կամ իր յետապահները նահանջի պահուն անջատուած ըլլան զօրախումբէն, որովհետեւ ուրիշ կերպով կարելի չէ ըմբռնել վեց հարիւրէ աւելի անգլիական զինուորներու անձնատուութիւնը։

Տէյլի Մէյլի Թղթակիցը կ'ըսէ թէ Կաթաքրէ զօրավարը շաբաթէն կիրակի գիշեր Մոլթենոյէն ճամբայ ելեր է 2700 հոգիով և երկու հրետանիով։ Առտուն մօտեցեր է Սթրոմպէրկի, ուր թշնամին զօրաւոր և հետեւակներուն համար անմերձենալի դիրք մը գրաւած էր։ Բուռն թնդանօթաձգութենէ մը ետքը, Անգլիացիները նահանջեր են։

Անցեալ շաբթու անգլիական հետազօտիչներու խումբ մը Փարնարվօնի մէջ ընդհարում մը ունեցած էր Պոէրներուն հետ։ Այս վերջինները տեղի տուած էին, սակայն տեսնելով որ Անգլիացիները այդ կողմէն իրենց վրայ պիտի յարձակին, շուտով համախմբում մը կատարած էին, որուն մէջ շատ ճարտար են։ Այդ կերպով Կաթաքրէ զօրավարին հաւասար զօրութիւն մը հաւաքած էին Սթրոմպէրկի առջեւ։

Սփիթֆոնթէյնի արեւելեան և հիւսիսային կողմը տեղի ունեցած ճակատամարտներուն նկատմամբ տակաւին կատարեալ տեղեկութիւն մը առնուած չէ։ Լորտ Մեթուէնի վէրքը կարծուածին չափ թեթեւ չէ, վասն զի զօրավարը տակաւին ձի չի կրնար նստիլ և կառքով կը պտտի իր բանակետղին մէջ։ Մոտտէր-Րիվըրի երկաթուղիի կամուրջը ինը օրուան մէջ վերաշինուեցաւ՝ հեռագրական վաշտերուն միջոցաւ։ Պէլմոնթի կողմը բազմաթիւ Պոէրներ տեսնուեցան. ասոնք թնդանօթ արձակեցին զրահապատ կառախումբի մը վրայ։

Բրէթորիայէն առնուած նոր հեռագիր մը կը հաստատէ Լէտիսմիթ մօտ Պոէրներու երկու թնդանօթներուն Անգլիացիներուն ձեռքը անցնիլը։ Այդ պատճառաւ երկու Պոէր սպաներ՝ Էրազմուս և Մալան՝ զինուորական ատեանի մը առջեւ պիտի դատուին։ Ուրիշ հեռագիր մըն ալ կը ծանուցանէ թէ նոյն օրը, արեւածագէն քիչ մը առաջ, անգլիական երկու հեծելագունդեր Պոէրներուն վրայ յարձակեր են Բիրուորթ-Հիլի կողմէն, այսինքն Լէտիսմիթի հիւսիսային արեւմտեան կողմը։ Այդ երկու հեծելագունդերը, Նախապէս Հընթէր զօրավարին շարժումներուն վրայ հսկած էին՝ անոր նահանջը պաշտպանելու համար անյաջողութեան պարագայի մէջ։ Երկու հեծելագունդերը այդ յարձակման միջոցին ունեցան 4 մեռեալ և 17 վիրաւոր։

Լէտիսմիթէն առնուած հեռագիր մը սապէս կը պատմէ Լոմպարտս Քոբի դէմ կատարուած զինուորական գործողութիւնը. — Անգլիական զօրագունդը հինգշաբթի գիշեր ճամբայ ելաւ և չորս ժամ ետքը առանց արգելքի հանդիպելու հասաւ Լոմպարտս Քոբի առջեւ։ Հոն կեցաւ և պատրաստուեցաւ բլուրն ի վեր մագլցելու։ Տակաւին չլուսցած, անգլիական զօրագունդը սկսաւ յառաջանալ, և մթութեան շնորհիւ կրցաւ քանի մը հարիւր մեթր տեղ վեր ելլել, բայց Պոէր պահակ մը իմանալով «ո՞վ կայ հոն» գոչեց։ Պատասխան չընդունելով հրացանը պարպեց և սկսաւ ետ դառնալ պոռալով որ Անգլիացիները կու գան։ Պոէրները սկսան թնդանօթ արձակել Անգլիացիներուն վրայ և յետոյ փախան բլուրին միւս կողմէն։ Յարձակողները տիրած էին այդ տեղին։ Անգլիացիներուն ամբաշէն զօրքերու բաժանները անմիջապէս բամպակ-վառօդով քանդեցին Պոէրներուն թնդանօթները, որոնք շատ լաւ պաշտպանուած չէին։ Անգլիացիները, իբր յաղթութեան նշան, իրենց հետ տարին Պոէրներուն «Լոնկ—Թոմ» թնդանօթին կազմուածները. Նաեւ շատ մը նամակներ ձեռք անցուցին։ Ատոնց մէկին մէջ ըսուած էր որ Անգլիացիները երեսունհինգ օրուան ռմբակոծութենէ մը ետքը անդրդուելի մնացած էին և թէ Պոէրները եթէ կ'ուզեն Լէտիսմիթը գրաւել, պէտք է որ ահագին կորուստներ աչքերնին առնեն։ Անգլիացիներուն այս գործողութիւնը շուտ կատարուեցաւ, վասն զի Պոէր պահակին ձայն տալէն հազիւ երեք քառորդ ժամ ետքը Անգլիացիները նորէն Լէտիսմիթի ճանբան բռնած էին։ Այդ երկու թնդանօթներու գրաւումը գէշ տպաւորութիւն մը ըրած է Պոէրներուն վրայ, վասն զի նոյն օրը հանդարտ անցաւ և բնաւ ռումբ չարձակեցին, բայց շաբաթ օրը վերսկսան։ Պոէրները հետազօտութիւններ կատարեցին Թուկէլայի հարաւային կողմը։ Կ'ըսուի թէ Ժուպէռ զօրավարը քսան հազար հոգի ունի իր հրամանին տակ։

Ռուսերը եւ Պոէրները. — Բեդերսպուրկէն կը գրեն Տեպար.

«Ռուսիոյ Կարմիր Խաչի Ընկերութիւնը, որուն նախագահն է Մայր Կայսրուհին, իր աջակցութիւնը նուիրեց Թրանսվալի վիրաւորներուն եւ հիւանդներուն։ Անգլիա մերժեց այդ առաջարկութիւնը, բայց Պոէրները երախտագիտութեամբ ընդունեցան։ Թրանսվալի ներկայացուցիչ տոքթ. Լէյտս Պարիզէն հեռագիր մը ուղղելով խնդրեց Ռուսիոյ Կարմիր Խաչէն բժիշկներ և մայրապետներ ղրկել։ Ռուսիոյ Կարմիր Խաչը կը նուիրէ հարիւր հազար րուպլի որուն վրայ ուրիշ գումարներ ալ պիտի աւելնան։ Շարժուն հիւանդանոց մը զոր կը կազմեն քանի մը մայրապետներ և հինգ բժիշկներ, դեկտ. 10/22ին Օտեսայէն ճամբայ պիտի ելլայ և Կարմիր ծովէն անցնելով Թրանսվալ պիտի ուղեւորի։ Ռուսիոյ մայրապետները առաջին անգամ չէ որ պատերազմի վըտանգներուն կ'ենթարկեն ինքզինքնին։»

Մոտտէր-Րիվըրէն կը հեռագրեն Թայմզի դեկտ. 8 թուականով.

«Օռանժի հազարի չափ Պոէրներ յարձակեցան Էնզլինի մեր հաղորդակցութեան գծին վրայ։ Ճակատամարտը տեւեց ինը ժամ։ Երբ մեր զինուորները օգնութիւն ստացան, Պոէրները փախան։ Մեր հեծելազօրքերը անոնց ետեւէն ինկան։ Հինգ վիրաւոր ունեցանք։ Հեռագրական հաղորդակցութիւնը, ինչպէս նաեւ Մոտտէրի միւս եզերքին հետ երկաթուղիի հաղորդակցութիւնը վերահաստատուեցան։ Սփիթֆոնթէյնի Պոէրներուն մէջ Թիֆօ երեւան ելած է։ Ասոնց վիճակը աւելի ծանրացած է ջուր չգտնուելուն հետեւանքով։ Մոտտէր Րիվըրի ճակատամարտին մէջ Քրոնիէ զօրավարին տղան վիրաւորուեցաւ։ Կը կարծուի թէ զօրավարին տղան ալ նոյն վիճակը ունեցած է։ Պոէրները իրենց մեռեալները տարին տախտակներու միջոցաւ, որոնք երկու ձիերու մէջտեղը դրուած էին։

—«Դեկտ. 9ի առաւօտեան սկսանք կրակ ընել 6800 եարտա հեռաւորութեամբ ռումբ արձակող նաւային թնդանօթով մը։ Մեզմէ ջոկատ մը սկսաւ յառաջանալ այդ թնդանօթներու պաշտպանութեամբը, բայց չկրցաւ թշնամիին մօտենալ։»

Ֆրէրէն կը հեռագրեն դեկտ. 11 թուականով թէ Քոլէնզոյէն պայթում մը իմացուեր է։ Հաւանական կը նկատուի որ Պոէրները կամուրջ մը օդը հանած ըլլան։ Նոյն առտուն 230 բեռնակիրներ հոն հասեր են, Պոէրները գիծերը անցնելէն ետքը։

Անգլիական զինուորներուն նպաստ. — Քենթրպըրիի արքեպիսկոպոսը ծանոյց եպիսկոպոսներուն թէ Վիքթորիա թագուհին պիտի արտօնէ որ անկլիքան կղերը եկեղեցիներու մէջ հանգանակութիւն կատարէ, հարաւային Ափրիկէ գտնուող զինուորներուն և անոնց ընտանիքներուն համար։

ԵՐԵԿ ԻՐԻԿՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

Լոնտոն, 14 Դեկտ.— Անգլիոյ պատերազմական նախարարութիւնը հրամայեց երեք նոր հրետանիներ կազմակերպել։

—Սթանտարտ կ'իմանայ թէ պատերազմական նախարարութիւնը 7րդ զօրախումբ մըն ալ շարժման վիճակի մէջ պիտի դնէ։

—Պատերազմական նախարարութիւնը իրիկուան սա զեկոյցը հրատարակեց.

«Զ. զօրաբաժինը շարժման վիճակի մէջ դրուեցաւ։ Չորս վաշտ կիրակիէն առաջ ճամբայ պիտի ելլեն։»

—Տէվընշայրի դուքսը Եորքի մէջ ճառ մը արտասանեց։ Շնորհաւորեց երկիրը, այս տեսակ տագնապալի առթի մը մէջ հանդարտ մնալուն և այն հաստատամտութեան համար զոր յայտնած է թէ պէտք է կռուիլ մինչեւ որ գոհացուցիչ արդիւնք մը ձեռք բերուի։ Դուքսը ըսաւ թէ լաւ գիտեր որ եթէ պատերազմը երկրին համբերութիւնը սպառելու ատիճան երկարի, պիտի քննադատուի պատերազմը վարելու եղանակը ինչպէս նաեւ այն բանակցութիւնները որոնք պատերազմի յանգեցան։ Դուքսը, սակայն, յոյս յայտնեց թէ քննադատութիւնը միայն նախարարութեան ընթացքին նկատմամբ պիտի ըլլայ և ոչ թէ զօրավարներուն և սպաներուն համար։

—Կառավարութիւնը հաւանեցաւ եօթներորդ զօրաբաժնի մը կազմութեանը։

—Լորտ Մեթուէն կը հեռագրէ թէ օգտուելով այն առիթէն որով Պոէրները մարտկոցներու շինութեամբ կը զբաղէին, ետ քաշեր է իր զինուորները Մոտտէր Րիվըրէն։

—Լրագիրները մանրամասնութիւններ կը հրատարակեն Մոտտէր-Րիվըրի ճակատամարտին վրայ և կը ծանուցանեն թէ Անգլիացիներուն կորուստը շատ մեծ է։

—Պաշտօնական լուրի մը նայելով Մոտտէր-Րիվըրի ճակատամարտին մէջ Անգլիացիներուն ամբողջ կորուստն է 817 զինուոր։ Սպաննուածներուն մէջ կայ հազարապետ Ուինչէսթէրի մարքիզը։

—Վէնէնէն (Փրէրի արեւելեան կողմը) դեկտ. 12 թուականով կը հեռագրեն թէ Լէտիսմիթի անգլիական զինուորները նորէն փայլուն յարձակում մը կատարելով, քանդեր են Մոտտէրսբրուիթի (Լոմպարտս Քոբի մօտ) կամուրջը, ինչ որ դժուարութիւն պիտի պատճառէ Պոէրներուն։

—Կ'ըսուի թէ Լէտիսմիթի պաշարումը վերցուած է, սակայն այս լուրը տակաւին ստուգուած չէ։

Քէյբթաուն. — Ե. Զօրաբանակին հրամանատար Սըր Զարլս Ուօրըն հոս հասաւ։

ԻՏԱԼԻՈՅ արտաքին գործոց նախարարը շրջաբերական մը ուղղելով օտար երկիրներու դիւանագիտական գործակատարներուն ծանոյց թէ Իտալիոյ մէջ վարչական միայն յանձնաժողով մը կազմուած է որ պաշտօն ունի Իտալիոյ մաքսային բոլոր դրութիւնները ուսումնասիրել, նկատողութեան առնելով նաեւ երկրին հողագործական ու ճարտարարուեստի բերքերուն պայմանները. Նաեւ առեւտրական քաղաքականութիւնը այն երկիրներուն որոնց հետ Իտալիա ամէնէն աւելի առեւտրական յարաբերութիւններ ունի։

Մ. ՆԱՀԱՆԳԱՑ կառավարութիւնը բանակցութեան մէջ է Տանիմարքայի հետ, գնելու համար Անթիլեաններուն մէջ անոր ունեցած կղզիները։ Տանիմարքա երեք միլիոն տոլար կը պահանջէ եղեր։ Մ. Նահանգաց ծերակոյտը տրամադիր է հաւանելու Կոլոբակօ կղզիներուն գնման։

ՓԻԼԻՊՊԵԱՆՆԵՐԸ.— Օթիս զօրավարը անցեալ ուրբաթ օրը հեռագիր մը ուղղեր է Ուաշինկթըն թէ Նէկրոս կղզիներուն հարաւային կողմը բնիկներուն ապստամբութեան ատիճանը տակաւին յայտնի չէ։ «Մէկը այն մեծ դժուարութիւններէն, կը յարէ զօրավարը, որուն դէմ պիտի կռուինք, բնիկներուն մէջ տարածուած սուտ լուրերն են։ Ամերիկեան և եւրոպական լրագիրները մեզի դէմ ինչ որ գրեն, հոս անմիջապէս սպաներէնի թարգմանուելով բնիկներուն մէջ կը տարածուի, որոնք կ'աշխատին օգուտ մը քաղել այդ սուտ լուրերէն։»

ՌՈՒՍԻՈՅ ԵՒ ՃԱՊՈՆԻ յարաբերութեանց վրայ Բոլիդիչէ Քորէսբոնտէնց Լոնտոնէն հետեւեալ նամակը կը հրատարակէ.— «Ճափոնէն հոս հասած լուրերը կը հերքեն այն զրոյցները թէ Ռուսիոյ և Ճափոնի միջեւ յարաբերութիւնները շատ աւրուած ըլլան։ Բոլորովին սխալ է նաեւ այն լուրը թէ Ճափոն կը պատրաստուի՝ իբր նախազգուշութիւն Ռուսիոյ հետ յարաբերութիւններու խզման մը։ Երկու երկիրներուն յարաբերութիւնները շատ գոհացուցիչ են և երկու կողմէն ամէն ջանք կ'ըլլայ ատոնց այդ հանգամանքը պահպանելու համար։ Ճափոնի ցամաքային ու ծովային զինուորներուն յաւելումը ոչ Ռուսիոյ դէմ է և ոչ ուրիշ ո և է տէրութեան, այլ երկար ատենէ ի վեր որոշուած ծրագրի մը և Ճափոնի դիրքին արդիւնքն է։»

Ինչպէս երէկ ալ ծանուցինք Պ. Իզվոլսքիի Ճափոնի մէջ ռուսական դեսպան կարգուիլը արդէն ապացոյց մը կրնայ համարուիլ Ռուսիոյ ու Ճափոնի բարւոք յարաբերութեանց։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ. — Ֆրանսայի Երեսփ. Ժողովը, առջի օրը, քուէարկեց դատական նախարարութեան ելմտացոյցը։

—Պ. Հանրի Ռոշֆոռ Գերագոյն ատեանին առջեւ հերքեց այն լուրը թէ ցոյցեր կազմակերպելու համար դրամ վճարած ըլլայ։

—Ոչ միայն Գերմանիա, այլ ուրիշ քանի մը տէրութիւններ ալ մտադիր են ջնջել Բարիզի իրենց դեսպանատուններուն զինուորական կցորդի պաշտօնը։

ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ Խորհրդարանը ելմտացոյցի յանձնաժողովին յղեց ելմտացոյցին ամէնէն կարեւոր մասերը։ Խորհրդարանին յառաջիկայ նիստը տեղի պիտի ունենայ յունուար 9ին։

ՌՈՒՍԻՈՅ ԵՐԿԱԹՈՒՂԻՆԵՐԸ.—Անդրսիպերեան երկաթուղիին շինութիւնը մեծապէս աւելցուցած է ռուս գիւղացիներու գաղթումը դէպ ի Սիպերիա։ Ներկայ տարուան յունուարէն մինչեւ սեպտ. 30, երկու հարիւր հազար հոգիէն աւելի Սիպերիա գաղթած են։ Ամէնէն աւելի «Սեւ Հողի» նահանգներէն գաղթած են, վասն զի ժողովուրդին թիւը համեմատաբար շատցած ըլլալով մշակելի հողը սկսած է բաւական չգալ։ Այս տարի գաղթականութեան համար պաշտօնապէս բացուած են զանազան մասերը Ալթայի բարեբեր նահանգին որ Ցարին անձնական սեպհականութիւնն է, և որ մինչեւ հիմա փակուած էր գաղթականութեան։ Ատկէ զատ ամբողջ Սիպերիա և Ամուրի և Ուսուրիի նահանգներն ալ բաւական թուով գաղթականներ ստացած են։ Այդ խեղճ, տգէտ ու աղքատ մարդերու խումբերը այնչափ կանոնաւոր կերպով ուղեւորած են որ բնաւ տարափոխիկ հիւանդութեանց դէպք մը չէ պատահած։ Սիպերիոյ մէջ Անդրմանչուրեան երկաթուղիին շինութեանց առթիւ անկարգութիւններ ծագած են, Սունկարիի հովիտին մէջ։ Երկու ամիսէ ի վեր քննիչ յանձնաժողով մը կը գտնուի հոն. կ'ըսուի թէ գործաւորներուն և անոնց պետերուն նկատմամբ կարեւոր փոփոխութիւններ եղած են։

—Քիախթայի և Բէքինի միջեւ, Մոնկոլիայի մէջտեղէն, հեռագրական հաղորդակցութիւններ հաստատուած են։ Թելը 1600 քիլոմեթր երկայնութիւն ունի։ Քեախթիա այն կէտն է, ուրկէ Սիպերիա կը ներածուին կարաւաններու միջոցաւ բերուած թէյերը, որոնք կամ լաւ և կամ շատ ստորին տեսակէ կ'ըլլան։

ՅՈՒՆԱՍՏԱՆԻ Երեսփ. Ժողովը անցեալ երկուշաբթի բացուեցաւ։ Նախարարապետը կարդաց Ժողովին գումարման հրամանագիրը և յետոյ նիստը փակուեցաւ։ Ընդդիմադիր կուսակցութեան զանազան մասերը կը բանակցին, Ժողովին ատենապետին ընտրութեանը համար որ յառաջիկայ երկուշաբթի օրը պիտի կատարուի։

—Բանակին վերակազմութեան ծրագիրը իր բարեփոխուած վիճակին մէջ, դեկտ. 25ին պատերազմական նախարարին կողմէ պիտի ներկայացուի Երեսփ. Ժողովին։

—Արքայական հրամանով իրաւագէտ անձերէ յանձնաժողով մը կազմուեցաւ մինչեւ 1900 սեպտեմբեր, քաղաքային նոր օրինագիրք մը պատրաստելու համար։

ԶՄԵՌԸ.—Ռօսթովէն (Ռուսիա) կը գրեն թէ Տօն գետը սառած է և թէ անցեալ երեքշաբթիէն ի վեր նաւարկութիւնը ընդհատուած է։

Ներքին լուրեր

ՍԵԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիէ մզկիթին մէջ, Վեհ. Սուլթանը կէս օրին հանդիսաւոր կերպով նոյն մզկիթը գնաց և ուրբաթի աղօթքը կատարելէ ետքը կայս. պալատ դարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին Հոլանտայի դեսպանը, Գերմանիոյ դեսպանատան առաջին, երկրորդ ու երրորդ թարգմանները և յիսունէ աւելի հիւրեր։ Ներկաներէ ոմանք սենեկապետ Էմին պէյի միջոցաւ արժանացան կայս. մեծարանաց։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՁԵԿՈՒՑՈՒՄ.—«Իտալիոյ Վեհ. Թագաւորին եղբօրորդին Թուրինոյի Բարձր. իշխանը, երէկ ուրբաթ, Ըլտըզի կայս. պալատան առջեւի քէօշկը եկաւ և Սէլամլըքի արարողութենէն ետքը, Վեհ. Սուլթանին հետ տեսակցելով մայրաքաղաքէս մեկնելուն առթիւ իր հրաժեշտի ողջոյնը մատոյց։»

ԹՈՒՐԻՆՈՅԻ կոմսը, երէկ առտու, հիւրամեծար Ահմէտ Ալի փաշայի, Իտալիոյ դեսպան Պ. Բանսայի և դեսպանատան պաշտօնատարներուն հետ պալատական կառքերով կայս. պալատ գնաց և կայս. քէօշկը առաջնորդուելով, անկէ դիտեց Սէլամլըքի արարողութիւնը։ Յետոյ կայս. պալատ երթալով հոն պատուասիրուեցաւ և քիչ ետքը Վեհ. Սուլթանին ներկայացաւ ու հրաժեշտի ողջոյնը մատոյց։ Կայս. ունկնդրութեան միջոցին թարգմանի պաշտօնը վարեց արարողապետ Իպրահիմ պէյ։ Կոմսը, հիւրամեծարը, Իտալիոյ դեսպանը և դեսպանատան պաշտօնատարները ժամ 9ին պալատական կառքերով Բերա Բէլէս գացին։ Թուրինոյի կոմսը երէկ իրիկուն նոյն օթէլը ճաշելէ վերջը, ժամ 3ին պալատական կառքերով և հիւրամեծար Ահմէտ Ալի փաշայի, Իտալիոյ դեսպանին և դեսպանատան պաշտօնատարներուն հետ Սիրքէճիի կայարանը գնաց։ Թուրինոյի կոմսը հոն հրաժեշտ առաւ և եւրոպական կառախումբով Հռոմ ուղեւորեցաւ։ Վեհ. Սուլթանին կողմէ կայս. անձնական սպայակոյտին միւշիր Շաքիր փաշա, արարողապետ Իպրահիմ պէյ և կայս. թիկնապահ Ահմէտ Ալի փաշա ողջերթ մաղթեցին կոմսին, որ խնդրեց Շաքիր փաշայէն՝ Վեհ. Սուլթանին մատուցանել իր շնորհակալութիւնները այն սիրալիր ընդունելութեանց համար որոնք իրեն եղան կ. Պոլիս գտնուած միջոցին։

ԿԱՅՍ. ՇՆՈՐՀ.— Մէքքէի Էմիրին, Հիճազի կուսակալին և քառասունի չափ Շէյխերու շնորհուած մեծարժէք վերարկուներէն զատ, Վեհ. Սուլթանը նաեւ թանկագին մուշտակներ շնորհած է Մէքքէի ու Մէտինէի Շէյխերէն ոմանց։ Կայս. պարգեւները յանձնուած են Սաւրբէ Էմինի Հիւսէյին պէյի։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՅՈՒՆԱՍՏԱՆ.—Թուրքեւհելլէն հիւպատոսական պայմանագրութեան խառն յանձնաժողովը յառաջիկայ երկուշաբթի օրն ալ պիտի գումարուի։ Ծանուցուեցաւ թէ Թուրքիոյ և Յունաստանի միջեւ առեւտրական և նաւագնացութեան դաշնագրութիւն մը կնքելու համար կայս. Իրատէ մը հրամայած է բանակցութեանց ձեռնարկել։ Լ. Հէրըլտ այդ առթիւ կ'ըսէ. «Լուրը այդ կերպով եթէ ներկայացուի, սխալ է։ Արդարեւ Թուրքիոյ և Յունաստանի միջեւ 1897 դեկտ. 4ին կնքուած հաշտութեան վերջնական դաշնագրութիւնը կը տրամադրէ որ երկու կողմերը իրենց վերապահեն, ապագային առեւտրական ու նաւագնացութեան դաշնագրութիւն մը, և թէ մինչեւ որ այդ դաշնագրութիւնը կընքուի, երկու կողմն ալ փոխադարձաբար առեւտուրի և նաւագնացութեան ազատութիւն պիտի վայելեն։ Թուրք լրագիրներուն մէջ ծանուցուած կայս. Իրատէն կը վերաբերի դաշնագրութեան վերոյիշեալ տրամադրութեան պայմանաժամին երկարաձգմանը։»

—Յունաստանի արտաքին գործոց նախարութիւնը, կ'ըսէ Մոնիթէօռ, զեկոյց մը ըրած է լրագիրներուն, ծանուցանելով որ Բ. Դրան և Աթէնքի դահլիճին միջեւ գոյացած համաձայնութեան մը հետեւանքով, վեց ամսուան համար երկարած է Թուրքեւհելլէն առեւտրական դաշնագրութեան պայմանաժամը որ դեկտեմբեր 22ին (Հ. Տ.) կ'աւարտի։ Այդ վեց ամսուան միջոցին բանակցութիւններ պիտի կատարուին՝ նոյն դաշնագրութեան վերանորոգմանը համար։ Այս որոշումը տրուած է հիւպատոսական պայմանագրութեան խառն յանձնաժողովին վերջին նիստին մէջ։

—Աթէնքի լրագիրները կ'ըսեն թէ կ. Պոլսոյ հելլէնական դեսպանատան թարգմաններէն Պ. Բարաս, որ Աթէնք գացած է, իր հետ տարեր է տեղեկագիր մը՝ հիւպատոսական պայմանագրութեան համար վերջին անգամ կատարուած բանակցութիւններուն վրայ։

—Նոյն լրագիրները կ'ըսեն նաեւ թէ հիւպատոսական պայմանագրութեան յօդուածներէն երեքին համար անհամաձայնութիւն ծագած է օսմ. և հելլէն պատուիրակներուն միջեւ։ Այդ մասին հեռագիրներ կը փոխանակուին կ. Պոլսոյ հելլենական դեսպանին և Յունաստանի արտաքին գործոց նախարարին միջեւ։ Աթէնքի արտաքին գործոց պաշտօնարանին մէջ կազմուած յանձնաժողովը որ հելլէն պատուիրակներուն խնդրած հրահանգներու մասին խորհրդակցութիւններ կը կատարէ, տակաւին որոշում մը չէ յանգած։

ՏՈՔԹ. ՖՈՆ ՍԻՄԷՆՍ, Տոյչէ Պանքի և Արեւելեան ու Անատոլուի երկաթուղիներուն վարչական Խորհուրդներուն նախագահը, երէկ առտու իր երկու աղջիկներուն հետ մայրաքաղաքս ժամանեց եւրոպական կառախումբով։ Կայարանին մէջ ընդունուեցաւ արեւելեան և Անատոլուի երկաթուղիներուն պաշտօնեաներուն կողմէ։ Տոքթ. Սիմէնս երբ վակոնէն կ'իջնէր, հաճելի անակնկալ մը ունեցաւ։ Հեռագիր մը հաղորդեցին ծանուցանող թէ Վիլհէլմ կայսրը ազնուականութեան տիտղոս կը շնորհէր տոքթ. Սիմէնսի, որ ասկէ վերջը պիտի կոչուի ֆոն Սիմէնս։ Մոնիթէօռ կ'իմանայ թէ տոքթ. ֆոն Սիմէնսի կ. Պոլիս ուղեւորութեան պատճառն է սեղանաւորական կարգադրութիւններ՝ օսմ. կառավարութեան հետ։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ՃԱՊՈՆ.— կ. Պոլսոյ Ճափոնցի վաճառական Պ. Եամատայի վերջերս Ճափոն կատարած ուղեւորութեան հետեւանքը եղած է Ընկերութեան մը կազմութիւնը, որուն նպատակն է աւելի մտերմացնել Թուրքիոյ ու Ճափոնի բարեկամական կապերը և զարգացնել առեւտրական յարաբերութիւնները։ Այդ Ընկերութիւնը կազմած են այն Ճափոնցիները որոնք մայրաքաղաքս եկան և հոս այնչափ սիրալիր ընդունելութիւն մը գտան։ Ընկերութիւնը, որ տարին երկու անգամ պիտի գումարուի, մարտին և հոկտեմբերին, կը կազմեն նախարարներ, սենատական պաշտօնատարներ, երեսփոխաններ, զինուորներ, լրագրապետներ, վաճառականներ և այլն։

ՊՈՒԼԿԱՐԻՈՅ ԵԼԵՒՄՈՒՏՔԸ.— Վիէննայի Լանտէր-Պանքի ընդհանուր տնօրէն Պ. Էտուարտ Բալմէր որ Բարիզ գացած էր Պուլկարիոյ ելեւմուտքին վերաբերեալ բանակցութեանց մասնակցելու համար, անցեալ երկուշաբթի Վիէննա դարձեր է։ Բանակցութիւնները, որոնք տակաւին աւարտած չեն, երկու գլխաւոր առարկային վրայ կը կատարուին։ Ա. սեղանաւորական խմբակը հարիւրին հինգ տոկոսով 25 միլիոն ֆր. փոխ պիտի տայ Պուլկարիոյ, գանձային տոմսերու միջոցաւ որոնք Բարիզի մէջ շրջաբերութեան պիտի հանուին։ Բ. Յունուարի կտրոնին վճարմանը համար չորս միլիոն ֆր. փոխ պիտի տայ, որուն փոխարէն Պուլկարիա իբրեւ աւանդ պիտի յանձնէ պուլկարական Ռանթի արժէթուղթեր։ Բանակցութիւնները մօտերս պիտի վերսկսին Բարիզի մէջ

ՔՈԼԵՐԱ.—Պասրայի Հէյ գաւառակին մօտ Մունթէրճա անուն տեղը քոլերայի քանի մը դէպքեր պատահեր են։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ դեսպանատան գործակատար Պ. Պասթ, առջի օրը, այցելեց Բերայի Ֆրանքեւհելլէն վարժարանը։ Պ. Պասթ աչքէ անցուց վարժարանին բոլոր դասարանները և քննեց աշակերտները։

ՈՐՍՈՐԴՈՒԹԻՒՆ.—Արեւելեան որսորդութեան Ընկերութեան անդամները, որոնց նախագահն է հելլէնական դեսպան Մավրոկորտաթօ իշխանը, վաղը Զավուշ-Չիֆթլիկի (Իզմիտի ծովածոց) պիտի երթան որսորդութեան համար որ քանի մը օր պիտի տեւէ։ Մասնաւորաբար վարձուած շոգենաւ մը պիտի փոխադրէ Ընկերութեան անդամները։

ԻԶՄԻՐԻ Ֆրանսական հիւպատոսարանին մէջ, երեքշաբթի իրիկուն, շքեղ պարահանդէս մը տրուեցաւ Միջերկրականի ֆրանսական նաւաբաժինին սպաներուն ի պատիւ։ Պարահանդէսը կազմակերպած էր Իզմիրի Ֆրանսական գաղթականութիւնը։ Ներկայ գտնուեցան կուսակալ Քեամիլ փաշա, Ռուսթեմ ու Մահէչալ դեր-ծովակալները, օսմ. և ռուսական մարտանաւերուն բարձրաստիճան պաշտօնատարները և ուրիշ հրաւիրեալներ։ Դեր-ծովակալ Ֆուռնիէ անձնական տկարութեան պատճառով չկրցաւ ներկայ գտնուիլ։ Դեր ծովակալ Ֆուռնիէ, Իզմիրէն մեկնելէ առաջ, Պռէնիւս զրահաւորին մէջ ընդունեց կուսակալին և զինուորական հրամանատարին այցելութիւնը։ Քիչ ետքը դեր-ծովակալը փոխադարձ այցելութեան գնաց անոնց։

—Միջերկրականի ֆրանսական նաւաբաժինը Սէլանիկ հասած է, ուրկէ ուղղակի Թուլոն պիտի երթայ, դեկտ. 23ին հոն գտնուելու համար։

ՊԷՐՈՒԹԷՆ կը գրեն դեկտ. 8 (Ն. Տ.) թուականով.

«Դեկտ. 3էն ի վեր սաստիկ փոթորիկ մը կը տիրէ։ Կ'ըսուի թէ շատ մը առագաստանաւեր և նաւակներ ընկղմած են։ Դեկտ. 5ին չորս մավօնաներ որոնք Մէսաժըրիի շոգենաւի մը պիտի մօտենային, չքեցան. սակայն բարեբաղդաբար մարդու կորուստ չպատահեցաւ։ Այդ շոգենաւը՝ օդը քիչ մը հանդարտելէն, այսինքն օր մը ետքը, կրցաւ ճամբայ ելլել, առնելով թղթատարական պայուսակը զոր առջի օրը կարելի չէր եղած տալ փոթորիկին պատճառով։ Նաւճիդ շոգենաւ մը նաւահանգիստին մէջ ազատեց առագաստանաւ մը որ փոթորիկի պահուն ընկղմելու վտանգին մէջ կը գտնուէր։ Փոթորկին ատեն հեղեղանման անձրեւ կը տեղար։ Փողոցները հեղեղներով ծածկուած էին և անցուդարձը անկարելի եղած էր։ Բազմաթիւ վաճառատուններ և տուներու ստորնայարկեր ողողուած էին։ Միայարկ տուներ անբնակելի դարձած էին ողողումներուն հետեւանքով։ Պէրութի գետը յորդելով թթենիներու մեծ վնասներ հասուց, բազմաթիւ ծառեր արմատախիլ ընելով։ Լիբանանի մէջ գտնուած գետն ալ յորդելով քարէ կամուրջը փըլաւ։ Տակաւին որոշ չի գիտցուիր թէ ո՛րչափ վնասներու պատճառ եղած է այդ փոթորիկը։»

ՆՈՐ ԹՆԴԱՆՕԹՆԵՐ.— Թոփխանէի գործարաններուն մէջ 15 հարիւրորդամեթր տրամագիծով և Քրուփի դրութեամբ 46 նոր թնդանօթներ շինուած են որոնք իրենց ձեւին պատճառով կրնան գործածուիլ թէ՛ մարտանաւերու և թէ՛ ամրոցներու մէջ, ինչպէս նաեւ իբրեւ դաշտային թնդանօթ։ Կայս. Իրատէ մը հրամայած է կատարել ատոնց փորձը։

ԴԱՄԱՍԿՈՍ-ՊԷՐՈՒԹԻ ԽՃՈՒՂԻՆ.— Դամասկոս-Պէրութի խճուղիի Ընկերութեան վերաբերեալ կարգ մը շէնքեր ու հողեր, մենաշնորհի պայմանաժամը աւարտած ըլլալով, պայմանագրութեան տրամադրութեան համաձայն, պէտք է թողուին կայս. կառավարութեան։ Զերընհաս պաշտօնարանը նկատելով որ Ընկերութեան տնօրէնը այդ հողերը ու շէնքերը սկսած է ուրիշներուն ծախել, հարկ եղած միջոցները ձեռք առաւ այդ վաճառումները արգիլելու համար։

ԱՖԻՈՆ ԳԱՐԱՀԻՍԱՐԻ Տէմիրճիլէր շուկային մէջ առջի գիշերը հրդեհ ծագելով տասներկու խանութ և երեք տուն այրեր են։

ԶԷՆՔԵՐԸ.— Կայս. կառավարութիւնը որոշած է մաքսատուները հասած բոլոր այն զէնքերը, որոնց Թուրքիա մուտքը արդէն արգիլուած է, գրաւել։ Ատոնց համար տէրերը պիտի չկրնան հատուցում պահանջել։

ՏԵՍԱԿՑՈՒԹԻՒՆ.— Պարսից դեսպան Միրզա Մահմուտ խան երէկ արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիք փաշայի ապարանքը երթալով տեսակցեցաւ Ն. Վսեմութեան հետ։ Միրզա Մահմուտ խան յետոյ այցելութիւն տուաւ Աւստրիոյ դեսպանին։

ՔՈՒՄՊԱՐԻ ԷՖ.Ի ԿԱԼՈՒԱԾՆԵՐԸ.— Վախճանեալ Քումպարի էֆ.ի եղբօրորդին Քոնսթանթէն Բէեւ իր հօրեղբօրը կալուածներուն տիրացած էր դատարանի որոշմամբ, սակայն նկատելով որ Քումպարի էֆ. օսմ. հպատակ է, մինչդեռ եղբօրորդին օտարահպատակ, որով չի կրնար ժառանգել այդ կալուածներուն, խնդիրը բանակցութեան առարկայ եղած է Բ. Դրան ու Պետական Խորհուրդին միջեւ։ Բանակցութիւնները սա արդիւնքին յանգած են թէ այդ կալուածները պէտք է Պէյթ-իւլ-Մալի պատկանին։ Ուստի մինչեւ որ վերջնական որոշում մը տրուի, Քումպարի էֆ.ի ստացուածքները գրաւի տակ պիտի առնուին։

ՀՌՈԴՈՍԻ մաքսատան տեսուչին դէմ տեղւոյն մաքսային քննիչը թէեւ բողոք մը տուեր է, սակայն կատարուած քննութեամբ հաստատուեր է թէ այդ բողոքը անձնական ատելութեան արդիւնք է. հետեւաբար առաջարկուեր է որ Հռոդոսի մաքսային քննիչը ուրիշ տեղ փոխադրուի։

ՄԻՒՐԷՖԹԷԻ Ցունաց առաջնորդ Տ. Կոնստանդիանոս, Ֆէնէրի Պատրիարքարանին կողմէ պաշտօնանկ եղած է։

ՀՈԼԱՆՏԱՅԻ դեսպան Պ. Վան տէր Սթալ Վան Բիէրզիլ, առջի օրը, արտաքին գործոց Նախարարին հետ տեսակցած միջոցին, պաշտօնապէս ծանոյց թէ Կ. Պոլսոյ դեսպան կարգուած է Ուաշինկթընի դեսպան տօքթ. ֆօն Վէքբրլէ։

ԿՂԶԻՆԵՐՈՒ Թաղապետական Խորհուրդը սապէս կազմուած է.— Նախագահ Հաճի Նէճիպ պէյ. անդամ՝ Սէֆէրեան Կարապետ, Ավրամ Մալաքօ, Սօթիրու Բաբաեանի, Բէթրիտի, Բրոտրոմոս Տէմիրիատի, Մամորալօ Մինաքօ, տօքթ. Տանաս, Եորկաքի Հաճիլազարօղլու եւ Մաքարա Ֆոթաքի էֆ.ները։

ՌԷԺԻի ընդհանուր տնօրէն Պ. Ֆարնէթի երէկ իրիկուն Վիէննա ուղեւորեցաւ եւրոպական կառախումբով։

ԳԱՅԼԵՐՈՒ ՇԱՀԱՏԱԿՈՒԹԻՒՆԸ.— Լիւլէպուրկազի Քէշան գաւառակին մէկ գիւղին մէջ անցեալները հովիւ մը ոչխար արածած ատեն, բազմաթիւ գայլեր հօտին վրայ յարձակելով հարիւրէ չափ ոչխար գիշատեր երեսուն հատ ալ վիրաւորեր են։ Հովիւն ալ անհետացեր եւ միայն վերարկուն գտնուեր է։

ԱՅԱՍՈՖԻԱՅԻ Մզկիթին գմբէթին վրայ աշխատող կեսարացի գործաւոր մը՝ Խուրշիտ՝ գլորուելով փողոցը ինկաւ եւ քիչ ետքը մեռաւ։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.— Խասգեղի Հալըճըօղլու Թաղին մէջ Օսման անուն 65 տարեկան մարդ մը, անբուժելի հիւանդութեան մը պատճառաւ յուսահատած, առջի օրը ինքզինքը սպաննեց ռէվօլվէրով։ Գնդակը փորէն մտնելով կռնակէն դուրս ելած էր։

ՏՈՔԹ. ԼՍՊԷՆԱՃԻ՝ մասնագէտ բժիշկ աչքի, կոկորդի եւ քթի հիւանդութեանց, որ Եւրոպա գացած էր մօտէն ուսումնասիրելու համար բժշկական գիտութեան նորագոյն յառաջդիմութիւնները, մայրաքաղաքս վերադարձած է։

ԽՈՒԼԵՐՈՒՆ.— Հարուստ կին մը որուն խլութիւնը եւ ականջներուն բզզիւնը բժշկուած էր Նիքօլսըն հաստատութեան արհեստական թմբուկներովը, այդ հաստատութեան նուիրած է 25,000 ֆր. որպէս զի այն բոլոր խուլերը որոնք միջոց չունին յիշեալ թմբուկներէն գնելու, կարենան ձրիաբար ստանալ։ Դիմել այդ հաստատութեան (Institut) հասցէին՝ Longcott, Gunessbry, London W.

ԱԶԴ.— Օսմ. Հանր. Պարտքի Վարչութեան

Կը ծանուցուի 4 առ 100 Բռիօրիթէ պարտաթուղթ ունեցողներուն, թէ 1890 ապրիլ 15/27ի կայս. հրամանագրին ԺԴ. յօդուածին համաձայն, այն բոլոր կտրօնները որոնք գանձուած չըլլան վեց տարուան միջոցի մէջ, իրենց պայմանաժամին լրանալու թուականէն հաշուելով, պիտի ջնջուին։ Հետեւաբար, յիշեալ պարտաթուղթերու Թ. 7 կտրօնները, որոնց պայմանաժամը կը լրանար 1894 մարտ 1/13ին, եթէ մինչեւ 1900 մարտ 12 գանձուած չըլլան, Օսմ. Հանրային Պարտքի սնտուկին ստացուածքը պիտի դառնան։

—Նոյնպէս կը ծանուցուի օսմ. հանրային պարտքի պարտաթուղթերէն ունեցողներուն, թէ 1881 դեկտ. 8/20ի կայս. հրամանագրին Ժ. յօդուածի 5րդ հատուածին համաձայն, այն բոլոր կտրօնները որոնք գանձուած չըլլան վեց տարուան միջոցի մը մէջ, իրենց պայմանաժամին լրանալու թուականէն հաշուելով, պիտի ջնջուին։ Հետեւաբար, պայմանաժամինին 1894 մարտ 1/13ին լրացած թիւ 21 կտրօնները, որոնք գանձուած չըլլան մինչեւ 1900 մարտ 12, հանրային պարտքի Սնտուկին պիտի մնան։

5—16 ՏՆօրէնութիւն

ԱԶԳԱՅԻՆ

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆ

Ազգային Պատրիարքարանի

Յառաջիկայ երեքշաբթի, 7 դեկտեմբերի, Օգոստափառ Սուլթանին ծննդեան տարեդարձն լինելով, նոյն օրն հանդիսաւոր բարեմաղթութիւնք տեղի պիտի ունենան Մայր Եկեղեցւոյ մէջ՝ վասն արեւշատութեան եւ Թանկագին կենաց Նորին Կայսերական Վեհափառութեան։

Ուստի կը հրաւիրուին մայրաքաղաքիս մէջ գտնուող Սրբազան Եպիսկոպոսունք, Ս. Եկեղեցեաց քարոզիչք, վարդապետք, աւագերիցունք եւ քահանայք, ազգային ատենաւորք եւ ընդհանուր ու վարչական Ժողովոց եւ Տեսուչ ու Թաղական Խորհրդոց եւ Հոգաբարձութեանց եւ Խնամակալութեանց անդամք, նոյն օրն առաւօտեան ժամ 4ուկէսին ներկայ գտնուիլ ի Պատրիարքարանս, իբրեւ հրաւիրագիր նկատելով ներկայ յայտարարութիւնս։

(Կնիք Ազգ. Պատրիարքարանի)

ԵՐԵԿՈՒԱՆ ԽԱՌՆ ԺՈՂՈՎԸ

Կիլիկիոյ Կաթողիկոսական ընտրութեան վերաբերող պաշտօնագիրը հինգշաբթի իրիկուն Դատական Նախարարութեան կողմէ յանձնուած ըլլալով Պատրիարքարանի Ա. գործակատար Տիգրան էֆ. Տէրներսէսեանի, Խառն Ժողովին երէկուան նիստը ամբողջովին նուիրուեցաւ այդ խնդրին։ Հետեւաբար, յառաջիկային թողուեցան՝ գաւառային մէկ քանի վիճակներու առաջնորդական ընտրութեան համար տրուելիք հրահանգի գործը եւ օրակարգի վրայ գտնուող ուրիշ խնդիրներ։

Ժողովին կը նախագահէր Ամեն. Ս. Պատրիարք Հայրը եւ կ'ատենապետէր Բարձր. Յարութիւն փաշա Տատեան։ Կրօն. Ժողովէն ներկայ չէին երկու ատենապետ Սրբազանները եւ Տ. Գաբրիէլ քահանայ Խաճեան։ Փոխանորդ Սրբազանը, ինչպէս յայտնի է, անկողնի կը ծառայէ։ Իսկ Քաղ. Ժողովէն՝ ատենապետ փաշային զատ, Վսեմ. Ստեփան փաշա Ասլանեան, Վսեմ. Գրիգոր էֆ. Խորեան, Գրիգոր էֆ. Գարակէօզեան, Տիգրան էֆ. Տէր Ներսէսեան եւ Մկրտիչ էֆ. Ասատեան։ Նիստը տեւեց ժամ 8էն 11։

Ահաւասիկ դիւանին կողմէ հաղորդուած որոշումը.— «Կիլիկիոյ կաթողիկոսական խնդրոյն նկատմամբ Բ. Դուռնէն եկած պաշտօնագիրները կարդացուելով, Ժողովը տեղեկացաւ պարունակութեանը, եւ յետ խորհրդակցութեան՝ որոշեց պարաուպատշաճը, որպէս զի ընտրութիւնը տեղի ունենայ ըստ վաղեմի ընկալեալ կանոնաց, ինչպէս Կայս. Բարձր. Իրատէն կը հրամայէր»։

Խառն Ժողովի երէկուան նիստին մէջ՝ Ս. Նախագահէն զատ, մասնաւորապէս Մանկունի Սրբազան եւ Ստեփան փաշա երկարօրէն խօսեր են Կիլիկիոյ կաթողիկոսական ընտրութեան եղանակին վրայ, եւ ատենապետ փաշան ու բոլոր ժողովականները միաձայնութեամբ յանգեր են վերեւ յիշուած որոշման։

⁂

Կը լսենք թէ Կրօն. Ժողովի դեր-ատենապետ Տ. Վահրամ եպիսկ. Մանկունի՝ ընկերակցութեամբ յարաբերական դիւանի տեսուչ Կարապետ էֆ. Խաչատուրեանի՝ այսօր Ս. Պատրիարք Հօր բնակարանը պիտի երթան, երէկուան որոշման համաձայն՝ Դատական Նախարարութեան մատուցանելի պաշտօնագրին խմբագրութեամբը զբաղելու համար Ն. Ամենապատուութեան հետ։

Այս առաւօտ Ս. Պատրիարք Հօր այցելեց Ստեփան փաշա։

Պէտք չունինք մեր ընթերցողներուն ուշադրութիւնը հրաւիրելու այսօրուան Ա. երեսի մէջ հրատարակուած Կովկասեան Թղթակցութեան վրայ, որ Կովկասի դպրոցական խնդրին արդի վիճակը կը պատկերացնէ եւ հետաքրքրութեամբ պիտի կարդացուի։ Պ. Ալրէեան մասնաւորապէս կը խօսի Կարսի պատուական առաջնորդին՝ Տ. Եղիշէ վարդապետ Մուրատեանի մինչեւ ցարդ կատարած եւ յառաջիկային կատարելիք ձեռնարկներուն վրայ, եւ իր նամակին կը կցէ Եղիշէ Հայրսուրբին կողմէ ամենայն Հայոց Ս. Հայրապետին ուղղուած տեղեկագրին պատճէնը (1899 հոկտեմբեր 25 թուականով) որուն հրատարակութիւնը կը լրացնէ Կովկասի դպրոցական խնդրին վրայ մինչեւ ցարդ երեւցած տեղեկութիւնները։

Հարկ կը համարիմք, այս առթիւ, չեշտել Պ. Ալրէեանի նամակին վերջաւորութիւնը որուն մէջ յոյս կը յայտնէ թէ «Գուցէ շատ շուտով մեր եկեղեցական դպրոցները կը բացուին նորէն, հէնց նոյն իսկ մեր հոգեւորականութեան ձեռքով, եւ գրաւուած բոլոր կալուածներն ալ նոյնպէս ետ կը տրուին»։

—Ս. Պատրիարք Հայրը, որ այսօր իր տանը մէջ կ'աշխատի, իրիկուան կողմ Պատրիարքարան պիտի երթայ ուր պիտի գիշերէ եւ վաղն առտու ներկայ գտնուելով Մայր եկեղեցւոյ ժամերգութեանց, քարոզ պիտի խօսի։ Դպրաց Դասին համար մասնաւոր նշանակութիւն ունի Պատրիարքական ներկայութիւնը, վասն զի իր նորընտիր Դպրապետին՝ Պօղոս էֆ. Էքսէրճեանի պատուակալ պաշտօնը վաւերացուած ըլլալով Ն. Ամենապատուութեան կողմէ օրհնութեան յատուկ կոնդակով, վաղը պիտի կարդացուի Պատրիարքական կոնդակը եւ նորընտիր դպրապետը իր պաշտօնին պիտի ձեռնարկէ։ Պատրիարքական կոնդակը «տիրացու եւ պատուելի» տիտղոսները կ'ընծայէ, —իրենց լաւագոյն առումովը բնականաբար, — սեղանաւոր-դպրապետին, կ'օրհնէ զինքը, դիւանը, եւ ամբողջ Դպրաց դասը, մաղթելով որ ինչպէս անցեալին մէջ՝ այսուհետեւ եւս օգտակար ըլլան իրենց բարեպաշտական անձնուէր աշխատութիւնները Եկեղեցւոյ պայծառութեան։

—Ստացանք Իզմիրի Հոգատար-Որբախնամ Ընկերութեան տեղեկագիրը որմէ կը տեղեկանանք թէ Ընկերութիւնը 26,336 ղրուշ բաժանորդագրութիւններէ, 5,653 ղրշ. անդամուհիներու բաժնեգիններէ, 10,625 ղրշ. նուիրատուութիւններէ, 9,415 ղրշ. պարահանդէսէ եւ 4,472 ղրշ. նուագահանդէսէ հասոյթ ունեցած է, տոկոսէ, գանձանակէ եւ ծախուած իրեղէններէ գոյացած հասոյթէն զատ։ Նախորդ տարի Ընկերութիւնը ունէր 11,419 ղրշ. պատրաստ դրամ, մինչդեռ այս տարի ունի 21,017 ղրշ., տոկոսի տրուած 44,500 ղրշ.էն զատ, որ իբր դրամագլուխ կ'երեւայ Ընկերութեան հաշուեկշռին մէջ։ Տեղեկագրին մէջ հրատարակուած է նաեւ զանազան նուիրատուութիւններու ցանկ մը եւ որբուհիներու քննական վիճակացոյցը։

Տեղեկագիրը կ'ընդգրկէ միամեայ շրջան մը, 1898 ապրիլ 1էն 1899 մարտ 31, եւ ցոյց կու տայ օգտակար ու օրինակելի աշխատութեան մը արդիւնքները, Իզմիրի հայ տիկիններուն եւ օրիորդներուն ձեռքով կատարուած անձնուիրաբար։

—Ուսումն. Խորհուրդին շաբաթական նիստը տեղի ունեցաւ երէկ առժամեայ ատենապետութեամբ Յ. Փուրգէն էֆ.ի։ —1. Քաղ. Ժողովին կողմէ եղած յանձնարարութեան համեմատ՝ որոշուեցաւ Խորհուրդին վաւերացմանը ներկայանալի դասագիրքերու արտօնագրի համար փոխանակ 50 ղրշ. ծախքի, նոյն համեմատութեամբ դասագիրք ստանալ հեղինակներէն եւ յատկացնել զանոնք ազգ. կարօտ վարժարաններու։—2. Ազգ. Հիւանդանոցի մէջ դարմանուող Դաւիթ էֆ. Սարգսեան ուսուցչին նկատմամբ տեղի ունեցած կարգադրութեանց գոհունակութեամբ վերահասու ըլլալէ ետքը, որոշեց խնդրել Հոգաբարձութենէն որ բարեհաճի բժշկական մասնաւոր հոգածութեան առարկայ ընել անոր վիճակը։ Խորհուրդը տեղեկանալով նաեւ ի նպաստ յիշեալ ուսուցչին բացուած հանգանակութեան արդեանց, յանձնարարեց իր դիւանին՝ շարունակել այդ հանգանակութիւնը։—3. Մայրաքաղաքիս ազգ. վարժարաններու 1900ի վիճակացոյցը վերջնապէս պատրաստուած ըլլալով, հաստատեց եւ որոշեց ըստ կանոնի հրատարակութեան տալ զայն։—4. Խորհուրդին անդամներէն Պետրոս էֆ. Կարապետեանի կողմէ պատրաստուած Մուխդասարը Նէվհեսէ անուն դասագիրքը հաստատելով, որոշեց յանձնարարել անոր գործածութիւնը ազգ. վարժարաններու մէջ։—5. Պաղտատի եւ Բաղէշի ազգ. վարժարաններուն վիճակացոյցները ներկայացած ըլլալով, պէտք տեսաւ սպասել մնացեալ գաւառներէն գալիք տեղեկագրերուն, ըստ այնմ ձեռնարկելու համար գաւառական ազգ. վարժարաններու ընդհանուր վիճակացոյցի պատրաստութեանը։—6. Ազգ. ուսուցիչ Տէմիրճեան Կարապետ էֆ.՝ իրեն եղած յանձնարարութեան համեմատ՝ պատրաստած եւ ներկայացուցած ըլլալով իր Պատկերազարդ Իրագիտութիւն անուն դասագրքին կցելի «Հանքաբանութեան» մասը, որոշեց զայն եւս յանձնել Մուրատեան Իգնատիոս էֆ.ի նախաքննութեան։—7. Ղալաթիոյ Ազգ. Մատենադարանի մասին խորհրդակցութիւն մը կատարեց, որուն արդիւնքը որոշեց յայտագրել Քաղ. Ժողովին։ Սոյն խորհրդակցութեան ներկայ գտնուեցաւ նաեւ ծանօթ բանասէր Մըմրեան Յարութիւն էֆ.։—8. Նկատողութեան առնելով Գաւթէմունիի ազգ. վարժարանի դաստիարակ-ուսուցիչ Խօրթունճեան Միհրան էֆ.ի մէկ գիտողագիրը ի մասին վարժարաններու վիճակին, պէտք տեսաւ այս մասին բացատրութիւն ուզել տեղւոյն Առաջն. Տեղապահէն եւ Թաղ. Խորհուրդէն։

—Իզմիրի մեր Թղթակիցը կը գրէ մեզ.

«Մամուրեանի յոբելեանին առթիւ հետեւեալ նորագոյն նուիրատուութիւնները հասած են, մինչեւ հիմակ արդէն հրատարակուածներէն զատ. Ուսթըրի հայ գրադարանէն՝ մէկ արծաթ կաղամար, ոսկի մատիտ եւ գրչակալ։ Մատթէոս էֆ. Պալեօզեանէ՝ մէկ արծաթեայ փնջակալով թամակալ։ Ազգ. Պոլսոյ ուսուցչաց խումբէն՝ մէկ բեղանիկ պատկեր, ոսկեզօծ շրջանակով։ Տէարք Պօղոսեան եւ Բարիքեան (Ատանա)՝ մէկ գծագիր պատկեր Վահէ Մամուրեանի։ Համակիր բարեկամուհի մը՝ պողպատեայ ժանեկենական գործի մը ընծայութեան համար։ Միացեալ Նահանգաց հայ գրատուններու կողմէ՝ արծաթ կաղամար եւ ոսկի գրչակալ։ Համակիր ոմն՝ մէկ ոսկի շղթայ ժամացոյցի։ Մանչէսթըրի ազգայիններէն 23 անգլ. ոսկի։

«—Անցեալ շաբթու Թագւոր էֆ. Սպարթալեանի բնակարանին մէջ տեղի ունեցաւ Տիգրան էֆ. Տէտէեանի պսակադրութիւնը Օր. Էմմա Մ. Էքիզլէրի հետ։ Հրաւիրեալները արժանապէս պատուասիրեցին Տիկին Սաֆի Թ. Սպարթալեան եւ Տիկին Ալլէս Ալիօթի։ Տիգրան էֆ. Տէտէեան եղբօրորդին է Տիգրան Յարութիւն Տէտէեանի, որուն անունը սերտիւ կապուած է Իզմիրի գրական անցեալին հետ։ Ինք ամենէն սիրուած ազնիւ երիտասարդ, կեանքի յարմար ընկերուհի մը ընտրած է իրեն՝ յանձին Օր. Էմմա Էքիզլէրի, որ ուսեալ եւ շնորհալի, Իզմիրի հայ իգական սեռին պատիւ կը բերէ։ Մեր ջերմագին շնորհաւորութիւնները Տէտէեան եւ Էքիզլէր ընտանիքներուն»։

—Հանգուցեալ Բիւզանդ էֆ. Խորասանճեանի յուղարկաւորութեան առթիւ փոխան ծաղկեպսակի 108 ղրշ. նուիրած է Հիւանդանոցին՝ Երեւում էֆ. Փափազեան։

Ըստ խնդրանաց Ազնուազարմ Տիկին Վերոնիկ Մագսուտի եւ Ազն. Մագսուտ պէյի, եւ Տէր եւ Տիկին Ս. Սպարթալըի, Ն. Սրբազնութիւնը Գեր. Տ. Վահրամ Եպիսկոպոս Մանկունի, յառաջիկայ կիրակի, 5 դեկտեմբեր, Թաղիս Ս. եկեղեցւոյն մէջ Ս. Պատարագ պիտի մատուցանէ ի հանգիստ հոգւոյ Մագսուտ Սիմոն պէյի, եւ ապա հոգեհանգստեան պաշտօն պիտի կատարուի մասնակցութեամբ յատկապէս հրաւիրեալ եկեղեցեաց եւ քաղցրանուագ դպրաց։

Ամէն անոնք որ կը փափաքին պատուել հանգուցեալին յիշատակը, կը հրաւիրուին ներկայ գտնուիլ սոյն հոգեւոր արարողութեան։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ Օրթագիւղի
Ատենադպիր Ատենապետ
Ա. ՄՈՒՐԱՏԵԱՆ ՎԱՀԱՆ ՄԱՆՈՒԷԼԵԱՆ
3 Դեկտ. 1899

ԿԻՍԱՄՍԵԱՅ ՄԱՍԻՍի ներկայ տարեշրջանի 20 թիւերը, բովանդակութեան ցանկով, մասնաւոր կողքով, Թղթակազմ 608 կրկնասիւնակ էջերէ բաղկացած ճոխ հատոր մը, հրապարակ ելած է եւ կը ծախուի 40 ղրշ.ի, բոլոր հայ գրավաճառներու քով։ Կեդրոնատեղին է՝ Պալըգ Հանը Մատթէոսեան գրավաճառատունը։

ԼՈՅՍ Զաւեշտաթերթի 22րդ թիւը հրատարակուեցաւ այսօր հետաքրքրաշարժ ճոխ պարունակութեամբ։— Տարեկան 5. վեցամս. 25 եւ հատը 1 ղրշ։

Դիմել առ Մարտիրոս Տէօքմէճեան, տնօրէն Լոյսի, Նորատունկեան խան, Ղալաթիա։

ԹՂԹԱԲԵՐ

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

(Դեկտեմբեր 13ի թերթէն)

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԼ.— Զրոյց կայ թէ Մոտտըր-Ռիվըրի կողմը անցեալ երկուշաբթի կատաղի ճակատամարտ մը կատարուեր է, սակայն տակաւին մանրամասնութիւն առնուած չէ։

—Անգլիացիներուն ձեռքը ինկած Պօէրները կը պատմեն թէ Քրոնիէ զօրավարը գանգատեր է Օռանժցիներէն թէ Կրոս Բանի ճակատամարտը սկսելէն առաջ իրենց դիրքերէն հեռացեր են։ Ասոր վրայ, զինուորական Խորհուրդ մը որոշեր է որ Թրանսվալցի սպաներ կարգուին՝ Մոտտըր-Ռիվըրի կողմը Օռանժցի զինուորներուն հրամայելու համար։ Այս վերջիններէն շատերը գետակին հարաւային կողմը ղրկուեր են։ Կը կարծուի թէ Օռանժցի զինուորները կը փափաքին իրենց տեղերը դառնալով երկրագործութեամբ զբաղիլ, սակայն Քրոնիէ զօրավարէն ու Ալպրէխթ գնդապետէն վախնալուն համար է որ կը կենան։ Կարծողներ կան թէ Պօէրներուն պատնէշները եւրոպացի սպաներու հրահանգին համաձայն շինուած են, վասն զի այն տեսակ ձեւ մը ունին որով կրնան ամբողջ դաշտին վրայ կրակ ընել։

—Պօէրները քանի մը սուրհանդակ բռնելով անոնց վրայէն հեռագիրներ գտեր են ծանուցանող թէ Լէտիսմիթի մէջ մարդերը ու ձիերը կէս-սնունդ կը ստանան։ Լէտիսմիթի մէջ ուիսքիի մէկ շիշը մէկ անգլիական ոսկիի կը ծախուի եւ խտացեալ կաթին քիլոն՝ 3 ֆր. 10։

—Ֆրէրէն կը հեռագրեն թէ անգլիական հեծելազօրքերը անցեալ երկուշաբթի Քոլէնզոյի մօտ ընդհարում մը ունեցեր են քանի մը հարիւր Պօէրներու հետ։ Այս վերջինները գետին միւս կողմը անցեր են։ Ապարդիւն հրացանաձգութիւն մը կատարուեր է։

—Մաճէնքիֆ չոքենալը՝ երեք հազարէ աւելի զինուորներով Լիվըրփուլէն ճամբայ ելաւ երեքշաբթի օրը եւ դեկտ. 28ին Բարեյուսոյ Գլուխը պիտի հասնի։ Երեք վաշտ ալ այսօր ճամբայ կ'ելլեն։

—Վիէննայէն կը հեռագրեն Թայմզի թէ Կաթաքրը զօրավարին ձախողուածը հանրութեան ուշադրութիւնը գրաւած է եւ թէ Աւստրիոյ մայրաքաղաքին պաշտօնական շրջանակներուն մէջ ցաւ պատճառած է Անգլիացիներուն այդ պարտութիւնը։

—Ժուպէր զօրավարին համար կ'ըսուի թէ աղդրէն վիրաւորուեր է եւ թէ ձիէն իյնալու միջոցին ողնայարը վնասուած ըլլալով, այլեւս պիտի չկրնայ հրամանատարի պաշտօն վարել։

—Ուէլլսի իշխանուհին սա գիրը հրատարակած է ուղղելով Հարաւային Ափրիկէի մէջ պատերազմող զինուորներու կիներուն եւ կամ անոնցմէ մեռնողներու այրիներուն.

«Այն դժբաղդութիւնը, որուն ենթակայ եղան այրիներն ու որբերը, որոնց սիրելիները գեղեցիկ մահով մը մեռան պատերազմելով իրենց թագուհիին ու իրենց հայրենիքին համար, սիրտս կ'արիւնէ։ Աստուած օգնէ անոնց եւ մխիթարէ զանոնք»։

—Լոնտոնի լորտ քաղաքապետին կատարած հանգանակութիւնը պատերազմի զոհերուն համար, մինչեւ հիմա հասած է 401,000 անգլ. ոսկիի։ Այս հաշիւին մէջ չէ Թրանսվալի փախստականներուն ի նպաստ կատարուած հանգանակութիւնը։

—Տըպլինի (Իռլանտա) քաղաքապետութեան Խորհուրդը երկուշաբթի օրը արտասովոր գումարում մը պիտի ունենար, Թրանսվալի պատերազմին դէմ բողոքելու համար, բայց մեծամասնութիւն գոյացած չըլլալով, կարելի չեղաւ որոշում մը քուէարկել։ Միայն քաղաքապետը ճառ մը արտասանեց՝ պատերազմին դէմ. այդ միջոցին ժողովասրահին մէջ անկարգութիւն կը տիրէր։ Երբ ներկաները ցրուեցան, շատերը «Կեցցէ՛ Քրիւկէր» կը պոռային։

—Մ. Նահանգաց Ծերակոյտին մէջ Պ. Մասըն, անցեալ օր, ճառ մը խօսելով ըսաւ թէ Մօնրոէի վարդապետութիւնը (Ամերիկան՝ Ամերիկացիներուն) եւ նախընթաց ծանօթ պարագաները իրաւունք կու տան Միացեալ Նահանգաց համակրութիւն յայտնել Պօէրներուն եւ միանգամայն յուսալ թէ հարաւ-ափրիկեան հանրապետութիւնները պիտի յաջողին՝ անկախութեան համար իրենց վարած պատերազմին մէջ։ Ատենաբանը յարեց թէ Մ. Նահանգները այդ իրաւունքը գործադրելով էր որ միջամտեցին Սպանիոյ ընթացքին՝ հանդէպ Քուպայի։ Պ. Մասըն յարելով թէ Թրանսվալի պատերազմը մարդկութեան դատին համար կը կատարուի, գովեց Հոլանտացիներուն քաջութիւնը։ Պ. Մասըն ի վերջոյ առաջարկեց որ Ծերակոյտը Պօէրներուն նպաստաւոր որոշում մը քուէարկէ։ Այդ առաջարկութիւնը յղուեցաւ Ծերակոյտին արտաքին յարաբերութեանց յանձնաժողովին։

ՖՐԱՆՍԱ ԵՒ ՉԻՆ.— Կ'ըսուի թէ Քուանկ-Չէու-Ուանի մէջ Չինացիները եթէ դէմ դնեն, Ֆրանսացիները պիտի ռմբակոծեն Քանթոնը։

ԱՒՍՏՐԻՈՅ ՀՐԷԱՆԵՐԸ.— Նայէ Ֆրայէ Բրէսէ կը ծանուցանէ թէ Ֆրանց Յոսէֆ կայսրը ունկնդրութիւն մը շնորհելով Բիխ ռաբբունիին, յայտարարեր է թէ զայրացած է այն նախատինքներուն համար որոնց կ'ենթարկուին Մորավիոյ ու Պօհէմիոյ Հրեաները։ Կայսրը յանձնարարեր է ռաբբունիին իր այս գաղափարը յայտնել Հրեաներուն։

Մ. ՆԱՀԱՆԳԱՑ պատերազմական նախարարը բանակին վերակազմութեանը համար ընդարձակ ծրագիր մը ներկայացուցած է Պ. Մաք Քինլիի։ Նախարարը այդ առթիւ առաջարկած է Սան-Ֆրանչիսքոյէն մինչեւ Մարսիլիա, Հաւայիի ու Վաքէ կղզիներուն ճամբով հեռագրական ընդծովեայ թել մը հաստատել որ ութուկէս միլիոն տոլարի ծախքի մը կը կարօտի։

ՄԵԾ ՀՐԴԵՀ.— Նիւ Եորքէն երկուշաբթի օրուան թուականով կը հեռագրեն թէ Ճորճիայի Աւկուսթա քաղաքին մէջ հրդեհ մը ծագելով ամբողջ փողոց մը հրոյ ճարակ եղեր է։ Երեսունը հինգ հոգի բոցերուն մէջ մնալով այրեր են։ Եղած վնասը մէկ միլիոն տոլարի կը հասնի։

Հեռագիր

ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

ԱՆԳԼԻԱ ԵՒ ԹՐԱՆՍՎԱԼ

ԼՈՆՏՈՆ, 16 դեկտ.— Իրիկունը հասած վերջին հեռագիրները կը ծանուցանեն թէ Սըր Ռէտվէրս Պըլլըրի բանակէն բազմաթիւ անգլիական զինուորներ դիրք մը գրաւեր են՝ Քոլէնզօ համախմբուած Պօէրներու բանակին դէմ։ Հիմա մեծ ճակատամարտ մը կը կատարուի։

—Լոնտոնի Սակարանին մէջ հանդարտութիւնը վերահաստատուեցաւ։ Շատ մը գնումներ կատարուեցան, որով Հարաւային-Ափրիկէի արժէթուղթերը վերստին գտան ութ օր առաջուան իրենց գիները։ Ռանտ Մինը գոցուեցաւ 38.25ի եւ Չէրթըրը՝ 3.58։

ՖՐԱՆՍԱԿԱՆ ԳՈՐԾԵՐ

ԲԱՐԻԶ.— Լա Բաթրի կ'ըսէ թէ ֆրանսական կառավարութիւնը պիտի ջանայ հաշտարար կարգադրութիւն մը ընել դաւաճանութեան դատին համար։

—Գերագոյն Ատեանը ետ պիտի կենայ վճիռ արձակելէ կարգ մը ամբաստանեալներու դէմ եւ ընդունելով թէ պէտք է բաժնել կէտէնի վերագրուած ոչ-քաղաքական յանցանքները քաղաքական յանցանքներէն, պաշտպան կողմը պիտի հրաժարի այն ատեն 108 վկաներու ունկնդրութիւնը պահանջելէ, որպէս զի դատավարութիւնը կարենայ վերջ գտնել առաւելն մինչեւ յունուար 4։ Գերագոյն Ատեանը այսօր լսեց Պ. Պ. Ֆըրանսուա Քոբէի, Սիֆթոնի եւ տիկին Ժիրի վկայութիւնները։ Միջադէպ չպատահեցաւ։

ՑՈՐԵՆԻ ԳԻՆԸ

ԲԱՐԻԶ.— Ամերիկայի մէջ ցորենի գինը բարձրացած է։ Նիւ Եորքի մէջ վերջին գինն էր 74.87։ Լիվըրփուլի մէջ՝ 5/10 ¼։

ԲԵՐԱՅԻ ՍԻՒԹԸ

Օր. Աուիէլա եւ Պ. Քրիսթոլ՝ որոնց մարմնական արտակարգ ուժի փորձերը մեծ ընդունելութիւն գտած են, պիտի շարունակեն մասնակցիլ ներկայացումներուն։ Այս գիշեր եւ վաղը գիշեր՝ նոր խաղեր աւելցած են յայտագրին վրայ։ Վաղը ցերեկ մաթինէ, խումբին բոլոր արուեստագէտներուն մասնակցութեամբ, ճոխ յայտագրի մը համաձայն։

Սիւթին Տնօրէնութիւնը կը հաղորդէ մեզ թէ երկուշաբթի գիշեր դիմակաւոր կնոջ մը մրցումը պիտի կատարուի Օր. Աուիէլայի հետ։ Այս մարմնական ուժի մրցումին համար 500 ֆր. պարգեւ որոշուած է։

Տr. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ երեսը

ՏՈՔԹ. ԼՍՊԷՆԱՃԻ

Տոքթ. Լսպէնաճի, մասնագէտ աչքի, ականջի, կոկորդի եւ քթի հիւանդութեանց, պատիւ ունի ծանուցանել իր յաճախորդներուն թէ վերադարձած է Եւրոպա կատարած իր ուղեւորութենէն եւ թէ կը շարունակէ հիւանդ ընդունիլ իր տանը մէջ, Բերա, Ասմալը Մէսճիտ, Թ. 1, ամէն օր, կէսօրէն մինչեւ ժամ 4 (Ը. Ե.)։ Երեքշաբթի օրերը աղքատներուն համար առտուան ժամ 10էն մինչեւ կէսօր։ Երեքշաբթի եւ շաբաթ օրերը, ժամ 8էն 10, (Ը. Ե.), աղքատ հիւանդները կը դարմանէ իտալական հիւանդանոցին մէջ։

1—12

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	25	05
Ամէնէն բարձր գին	»	25	06
Ամէնէն վար գին	»	24	38
Ռումէլիի երկթ. գոց.	ֆր.	125	62
Ամէնէն բարձր գին	»	125	75
Ամէնէն վար գին	»	123	75

ԲԱՑՈՒՄ 4 Դեկտ.

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Ք. Կ.	25	—
Ռումէլիի երկաթուղի	ֆր.	124	37
Օսմանիյէ		416	—
Ռէժի		287	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Քրէտի Ժէնէրալ Օթոմ.		2	36
Երկրագործական Պանքա		—	—
Նոտ. Թ. Շանժ է Վալէօռ	Ա. Ո.	3	14
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	45
Թռամուէյ բաժնեթ.		105	—
» ժուիսանս		215	—
» պարտաթ.	ֆր.	494	—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	—	—
[illegible]	»	479	—
Թրանսվալ	»	59	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	30
Անգլիական ոսկի	»	110	25
Բոլ Էմբէրիալ	»	89	20
Քրիմից	»	51	04
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	03
Չէյրէք	»	94	30
Ռուսայի թղթադրամ	Օ. Ո.	8	54

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	109	—
» » » չէք	»	110	30
Բարիզ » »	ֆր.	23	01
» » » չէք	»	23	86
Պէրլին [illegible] չէք	Մարք	—	—
Վիեննա չէք	Ֆիոր.	—	—

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԲԱՐԻԶ, 15 Դեկտ.

Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.) բաց.	Ղրշ.	23	—
) գոց.	»	23	—
» » » Բ.	»	45	90
» » » Գ.	»	25	90
Օսմանիէ	»	414	—
Ռումէլիի երկաթուղի	ֆր.	126	75
Օսմ. Ռէժի	»	287	—
Օսմ. Կայս. Պանքա	»	566	—
Ֆրանս. Ռանթ 3 %	»	100	57
Քրէտի Լիոնէ	»	1008	-
Պանք տը Բարի	»	—	—
Սուէզի բաժնեթուղթ	»	—	—
Իտալական Ռանթ	»	91	30
Սպանիական արտաքին	»	67	30
Թրանսվալ	»	60	—
Չէք Լոնտոնի վրայ	»	25	325
Դրամազեղչ	»	03 ½	

ՊԵՐԼԻՆ, 15 Դեկտ.

Օսմ փոխառութիւն 1888	մարք	112	75
Ռումէլիի երկաթուղի	»	121	25
Անատ. երկթ. պարտաթուղթ	»	97	20
Փոխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20	265

ՎԻԵՆՆԱ, 15 Դեկտ.

Փոխան. Բարիզի վրայ	Ֆիօր.	—	—
» Լոնտոնի վրայ	»	—	—
Ռումէլիի երկաթուղի	»	59	80
Օսմ. Ռէժի	»	133	—

ՏՈՔԹՕՐ Յ. ԱՐԱՊԵԱՆ
Վկայեալ ատամնաբոյժ Բարիզի
Ի Սիթէ տը Բերա թիւ 1

Ի դիւրութիւն այն անձանց որոնք գներու սղութեան պատճառաւ տգէտ մարդոց դիմելով ակռաներնուն քայքայման պատճառ կ'ըլլան եւ իրենց առողջութիւնը կը խանգարեն, որոշած է սովորական գներու վրայ %ին 30 զեղչ ընել, իր ամբողջ գործերը 3է մինչեւ 20 տարի ապահովելով։

Ամէն օր կ'ընդունի ժամը 4էն 10 (Ը. Թ.). Կիրակի օրերը ժամադրութեամբ։ Ատամնաբուժութիւն սորվիլ ուզողներու դիւրամատչելի պայմաններ։

490

ԻԼԱՆ

(Բոսթա վէ Թէլէկրաֆ Նէզարէթինտէն)

Իզմիր չէհրի տախիլինտէ բէքս խուլմէք իւզրէ մինագասաէ վազ իտիլմիշ օլան եւրմի սէքիզ ինկիլիզ գատէմի Թուլընտա՝ Թագրիպէն ալլը եւիզ լիւրալըք օն իքի ատէտ Թիմուրտան մամուլ Թէլէկրաֆ տիրէքլէրինին Իզմիր լիմանընտա վաբուր պորտօսընտա Թէսլիմ խըլմագ իւզրէ պէհէր եւիզ էլլի պէշ ֆրանգտա Թալիպի Էօհտէսինտէ օլուպ Թէնզիլաթ իճրասընա Թալիպ օլանլարըն եւիզտէ օն նիսպէթինտէ Թէմինաթ ագչէսի վէ խալիտա Տէրսաատէ Թիճարէթ Օտասը իլէ մուգավէլաթ մուխավէրրէրլիկինտէն մուսատտագ քէֆալէթ սէնէտլէրինի համիլէն ճումատան մատա գանար Թէլէկրաֆ վէ բոսթա նէզարէթի ալիյէսի միւլքիյէ իտարէսի միւպայաաթ վէ միւնագասաթ շուպէսինէ միւրաճաաթ իյլէմէլէրի իւչիւնճիւ տէֆա օլարագ իլան օլունուր։

Մի 2 քանունը էվվէլ սէնէ 315

ՏԻԵԶԱՐԻ ԳԻՆԻՆ ՈՒ ՕՇԱՐԱԿԸ

ԼԱՔԹՕ-ՖՈՍՖԱՏ ՏԸ ՏԻՒԶԱՐ

VIN et SIROP de DUSART

Տիեզարի գինիին ու օշարակին մէջ պարունակուած լաքթօ-ֆոսֆադ տը լօն ամենէն ազդեցիկ վերանորոգիչն է։ Ոսկրացեալ տղոց ոսկորները կը շինէ ու կը զօրացնէ. ուժ կուտայ թոյլ և տկար տղոց։ Ծծի կիները այս գինին ու օշարակը խմելով չեն յոգնիր ու չեն փախիր և աւելի կարողի տղայ կը ծնին։ Լաքթօ-ֆոսֆադը ստամոքսներուն կուրթը կը շատցունէ և տղաքը կը պաշտպանէ ընդդիմանալու հիւանդութեանց։ Իր ազդեցութեամբ, ակռաները շուտ կը բուսնին։ Բարիզ, Վիվիէն փողոց։ A.

ԳԼԽԱՑԱՒԻ

ԿՈՒԱՐԱՆԱ

GUARANA

ԿՐԻՄՕ ԵՒ ԸՆԿ.

ԴԵՂԱԳՈՐԾ Ի ՓԱՐԻԶ

Այս բուսային ու բնական փոշին մէկ ծրարիկը քիչ մը լօքումով կամ ջուրով մէջ նունքեցնելով կը բաւէ ջնջելու համար գլխացաւերը կամ ամենէն բուռն կերպով յուզմանք, առանց փոքրիկ ազդեցութեան ստամոքսին վրայ։ Կեդրոն. ի Փարիզ, Վիվիէն փողոց, Թիւ 8 և դեղարանները A.

ԺԵԼԻՆՕԻ ՇԱՔԱՐԱՀԱՏԵՐ

(DRAGÉES GELINEAU)

ՋՂԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒ ԱՄԵՆ ՏԵՍԱԿԸ, գլխաւորաբար ԼՈՒՍՆՈՏՈՒԹԻՒՆԸ (ՍԱՐԱ) և տղոց յատուկ ՋՂԱՅԳՈՒԹԻՒՆԸ (ՀԷՎԱԼԷ) արագ և հիմնապէս բուժելու ամենէն ազդեցիկ դեղը ԺԵԼԻՆՕԻ ՇԱՔԱՐԱՀԱՏՆ է (Բժշկական լրագիր Ֆրանսայի)։

Կիներու ԱՐԳԱՆԴԱԽԵՂԴՈՒԹԻՒՆԸ (ԻՍԹԷՐԻ), ԴԻՒՐԱԳՐԳՌՈՒԹԻՒՆԸ և քառասունէն յիսուն տարեկան հասակին մէջ սովորականի դադարումին հետեւանքով անոնց ենթարկուած հոգեկան հիւանդութիւնները կատարեալ յաջողութեամբ բուժելու ամենէն ազդեցիկ դեղը ԺԵԼԻՆՕԻ ՇԱՔԱՐԱՀԱՏՆ է (Տոքթ. Բօլ տը Ռէյնիօն)։

ԺԵԼԻՆՕԻ ՇԱՔԱՐԱՀԱՏները մանկագէտ բժիշկներու կողմէ, շատ մը ՋՂԱՅԻՆ ՑԱՆՐ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԵԱՆ ենթարկուողներու յանձնարարուած և հրաշալի արդիւնք ցոյց տուած է, ինչ որ առանց մեծ վտանգի ենթարկուելու կարելի չէր ձեռք բերել լօկ պռօմիւրի գործածութեամբ. այս հիւանդութեանց մէջ գլխաւորաբար կրնանք յիշել ԼՈՒՍՆՈՏՈՒԹԻՒՆԸ (ՍԱՐԱ) Առողջապահական լրագիր Ֆրանսայի։

Կը ծախուի ամէն դեղարաններու և մթերանոցներու մէջ։ 496 1—26

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տրք Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

([illegible])

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենատառապեալ ցաւած ակռաներն ալ [illegible] կը լեցնեն. [illegible] պայմանաւ։

Նորաձեւ եղանակաւ, [illegible], և գիտական արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականին, [illegible]։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ [illegible] և ամենակատարելագործեալ դեղաններու միջոցաւ, առանց ցաւոյ [illegible]։

Տ. Գ. [illegible] կիրակի օրերն ալ, ([illegible]) ինչպէս նաեւ ամեն օր, ([illegible]) հիւանդ կ'ընդունին Բերայի գործատեղին։

[illegible] թիւ 1 [illegible] փողոց։

ԱՄԷՆՈՒՆ ՕԳՏԱԿԱՐ

Ամէն ոք կրնայ իր կեանքը ապահովագրել կամ զաւակներուն օժիտ կամ դրամագլուխ հայթայթել շաբաթական վճարումներով, սկսեալ 2 դահեկանէ, և այս ամէնը առանց բժշկական քննութեան։

Այս տեսակ ապահովագրութիւն գործադրողն է

ՊԵՐԼԻՆԻ ՎԻՔԴՈՐԻԱ

կենաց համար և արկածներու դէմ ապահովագրական ընկերութիւնը,

Հիմնեալ արհայական հրամանաւ 1853ին

	Ֆրանք
Դրամագլուխ և պահեստք	239,189,580
Ապահովագրեալ դրամագլուխ	870,644,476

«ՎԻՔԴՈՐԻԱ-ԱՐԿԱԾ»

Միմիայն մէկ տարի շաբաթական մէկ ֆրանք վճարելով մարդ ցկեանս կ'ապահովագրուի ընդունելու համար

1. 10,000 ֆր. եթէ մահ պատահի, 2. 15,000 ֆր. ի հասոյթ մը, եթէ խեղութիւն պատահի, 3. 200 օր, 5 ֆր. ամէն օրեայ հատուցումը ի դէպ առժամանակեայ խեղութեան ծովու կամ երկաթուղւոյ, թրամվէյի և թիւնէլի արկածներու հետեւանքով։

Բոլոր Թուրքիոյ համար ընդհանուր ներկայացուցիչ

Ցակորեան խան թիւ 71 Ղալաթիա

Ընդհանուր գործակալութիւն

Ցակորեան խան 12, 13 Կ. Պոլիս

Կը փնտռուին գործակատար-պաշտօնեաներ։

Դիմանալու՝ Օսմ. Կայս. Պանքան

453 33—39

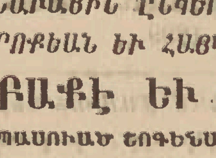

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՄԱՐՈՔԵԱՆ ԵՒ ՀԱՑԿԱԿԱՆ

Ն. ԲԱՔԷ ԵՒ ԸՆԿ.

ՍՊԱՍՈՒԱԾ ՇՈԳԵՆԱՒԵՐ

Դեկտ. 19ին Անադոլի, Մարսիլիայէն։

ՄԵԿՆՈՒՄՆԵՐ

Դեկտ. 16ին Մինկրէլի, Նովօրօսիսք։

» 20ին Անադոլի, Սամսոն, Տրապիզոն, Պաթում և Նովօրօսիսք։

Տոմսեր ուղղակի Բարիզի համար.

Առաջին կարգի 245 ֆրանք. 2. կարգի 175 ֆրանք. Տեղեկութեանց համար, դիմել Գործակալին Թօփ Հանէ Քարափին վրայ։ Թ. ՌԸԳՈՒԼ

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Գշ. 7 19 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։

Դշ. 8 20 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ (ճանապարհակցելով Աղեքսանդրիա, Բորտ-Սայիտ, Եաֆա, Պէյրութ եւ Թրիպոլի)։

Եշ. 9 21 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ

Եշ. 9 21 Ինէպոլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու Կիրասոն, Տրապիզոն, Ռիզէ եւ Բաթում ժամը 1ին յետ միջօրէի։

Ուր. 10 22 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։

ՈՍԿԵՐԻՉ ԳՈՒԻՍԹՕՖԼԸ

ՏԻԵԶԵՐԱԿԱՆ ՑՈՒՑԱՀԱՆԴԷՍ 1889ի

ԵՐԿՈՒ

ՄԵԾ ՄՐՑԱՆԱԿ

ԳՈՐԾԱՐԱՆԻՆ ՆՇԱՆԸ

Եւ Գուիսթօֆլը անունը ամբողջովին գրուած, միակ երաշխաւորութիւն ներն են յաճախորդին համար։

ՍԵՂԱՆԻ ՍՊԱՍ ԱՐԾԱԹԱՋՕԾ ՃԵՐՄԱԿ ՄԵՏԱՂԷ

Առանց ուշադրութիւն ընելու գիներու մրցման, զոր կարելի չէ մեզի դէմ մղել առանց վար տեսակ ապրանքներու, մենք ամէն ատեն լաւ տեսակ ապրանքներ կը ստանանք և սա սկզբունքին հաւատարիմ կը մնանք, որ մեր յաջողութեան գաղտնիքը եղած է

Լաւագոյն ապրանք, կարելի եղածին չափ աժան

Յաճախորդին միտքը չշփոթելու համար, պահած ենք նոյնպէս փոխանի ձեւերն, այն սկզբունքը զոր անհրաժեշտ և բաւական կը համարինք, մեր արհեստին քառասնամեայ փորձառութեամբ։

Միակ երաշխաւորութիւնը յաճախորդին, մեր ապրանքներուն, հոս կցեալ գործարանի նշանը և Գուիսթօֆլը անունն է, ամբողջովին գրուած։

Կ. Պոլսոյ մեր միակ ներկայացուցիչներն են Մ. Մ. Պօռթօլի եղբարք, Պօն Մառշէ, 354. Բերայի չիտակ ճամբան, ուր յաճախորդները կատարելապէս ապահով են, ՄԵՐ ԵՐԱՇԽԱՒՈՐՈՒԹԵԱՄԲ, թէ ոև է վարնոց նիւթ չի ծախուիր իրենց, իբր ապրանք մեր վաճառատան։ ԳՈՒԻՍԹՕՖԼԸ և ԸՆԿ.

ՌՕՍԻԱ

COMPAGNIE ROSSIA D'ASSURANCES

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

1881 Մարտ 20ի Կայս. Իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37

Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.— ԿԵԱՆՔ.— ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— ԱՐԿԱԾՔ.

Երաշխաւորութեան գումար	121,765,333 ֆր
1898 ի հասոյթք	34,775,462 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապահովագրեալներուն վճարած է մօտ	164 172,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ա. ՀԻՐՄԻԶ

Ղալաթիա, Քուրշունլու խան (4րդ տունը Մատակարար)

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՈՏՈՐ ՌԷՊՊԷՆ

ԼՈՒԾՈՂԱԿԱՆ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ

HUNYADI JANOS

Անմիջական, ապահով եւ դիւրին կերպով կ'ազդէ

Տիեզերահռչակ համբաւ

ԶԳՈՒՇԱՆԱԼ ԿԵՂԾԵՐԷՆ

Պահանջելու է հեսեւեալ անունը պարունակող պիտակով շիշեր

ANDREAS SAXLEHNER

Կը ծախուի գլխաւոր դեղավաճառներուն և դեղագործներուն քով։

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆՈՒԱԾ

Վեհափառ Սուլթանին Կայսերական Իրատէով

Որ կը կրէ 2/14 Օգոստ. 1892 Թուականը

(30 Սէֆէր 1310)

Գործակալ, Ղալաթիոյ մէջ Պ. Ալպէր Սիմըն Ցակորեան խան, Վոյվոտա փողոց Թիւ 67

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Հրդեհի, արկածներու, փոխադրութեանց եւ կեանքի վրայ

Ընկերութեան կեդրոնատեղին կա. ՈՂԻՍ ԵԷՆԻ խան, Քարաքէօյ Ղալաթիա

Գործակալ, Պոլսոյ կողմը Օսմ. Պանքայի մասնաճիւղը Եէնի ճամի հավլուսը փողոց, Օսմ. Նամակատան դէմը

Դեր-գործակալ Պոլսոյ կողմը Պ. Ի. Զասօն Մարբուճճըլար, Զարըֆը խան, Թիւ 21 194

ԿԱՐԵՒՈՐՈՒԹԵՆԷ ԶՈՒՐԿ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Թիթեւ կերպով պաղ առնելով, կամ խիստ պաղ ըմպելի մը խմելով և կամ քրտնած մարմնով հովին դէմ կենալով և դեռ այս կարգի շատ մը աննշան պատճառներով մարդս շատ անգամ հարբուխի ենթարկուելով կը սկսի հազալ ու տառապիլ։ Եւ եթէ ենթակային կազմուածքը ընդունակութիւն ունի, հազերը կամաց կամաց կը տեղաւորուին։ Առողջութեան յարգը գիտցող մարդը անհաւասիկ այս թեթեւ կարծուած պարագաներուն մէջ է որ, պէտք է փութայ անձը պաշտպանել վտանգաւոր հետեւութիւններէ. որովհետեւ ծանօթ ճշմարտութիւն մըն է որ հարբուխն ու հազը երբ երկար ժամանակ անխնամ ձգուին, վտանգաւոր հետեւանքներ կ'ունենան և մինչեւ իսկ թոքախտ կրնան պատճառել։ ՔՕՆԷՅԻ ՔԱԲՍԻՒԼՆԵՐԸ հրաշալի ազդեցութեամբ կը բուժեն շնչառական գործարաններու յատուկ հիւանդութիւնները, հազը, հարբուխը, կրծատապը, դժուարաշնչութիւնը, պրօնշիթը, թոքի բորբոքում մը և բոլոր այս կարգի հիւանդութիւնները։ ՔՕՆԷՅԻ ՔԱԲՍԻՒԼՆԵՐԸ կը ծախուին մայրաքաղաքիս և գաւառներու մեծ դեղարաններն ու դեղի մթերանոցները։ 8—60

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

[illegible] ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒՔ

[illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Գոմօ	1497	[illegible]	1011	Մալմօ	724	Ռօզարիօ	186
Ալէքսօ	3607	Գոնկօ	2908	[illegible]	169[illegible]	Մարէնկօ	2273	[illegible]	1118
Անճէլօ	1541	Գորսօ	895	Հիրօ	775	Մարթէլլօ	3709	Սիրիօ	1735
Արիօսթօ	2377	[illegible]	4811	Հիտալկօ	1581	[illegible]	3557	Սիլվիօ	1198
Բասսանօ	1832	[illegible]	937	Հինտու	3720	Մէլօ	1057	[illegible]	1200
Բօրօտինօ	1254	Տուրօ	2283	Հորացիօ	3600	Մոնթէպէլլօ	1735	Թասսօ	1328
Բրավօ	1076	[illegible]	1713	Հումպէր	596	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1546
Բրունօ	841	Էսքիմօ	504	[illegible]	2354	Նէրօ	1088	[illegible]	3827
Բուֆալօ	4431	Ֆալքօ	2484	[illegible]	5540	Օհիօ	4400	Թոլէտօ	1470
[illegible]	1671	Էլտօրատօ	1520	[illegible]	1080	Օնթարիօ	4036	[illegible]	487
Կալիփսօ	1337	Էրատօ	148[illegible]	[illegible]	105[illegible]	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2429
[illegible]	1244	[illegible]	954	[illegible]	2807	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գաթօ	1094	Ֆինլանտ	1828	[illegible]	1700	[illegible]	510	Վօլօ	1289
Չիքակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1058	[illegible]	2223	Վօլթուռնօ	2396
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4582	Լէանտրօ	2272	[illegible]	1863	[illegible]	185[illegible]
Գլիօ	2697	Կալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Ռօլլօ	1615	[illegible]	1300
Գոլօրատօ	4235	[illegible]	1248	Լօրէնզօ	3191	Ռօմէօ	1739		

Քօնկօ շոգենաւը, նաւապետ Ճօնսըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հասած է։

Դիմել առ գործակալս Տ. ՀԻԼՏ ԷՆՏ ՐԻՋՕ

Թիւ 17—18. Քիւչիւք Միլէթ խան Ղալաթիա

ԳՈՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

[illegible]

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ումպրիա	7718	Բոթնիա	4561
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	3574
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	2403
Աուրանիա	7268	Ատլաս	2393
Բավոնիա	5587	Սարտինիա	3165
Սէֆալոնիա	5517	Թարիֆա	2248
Կալլիա	4809	Բալմիրա	2144
Սիթիա	4557	Թրինիտատ	1899
Ալէբբօ	2143	Մորոքքօ	1855
Քէտար	1876	Քամպանիա	12950
Շէրպուրկ	1614	Լուքանիա	12950
Կատալոնիա	4845		

Շէրպուռ շոգենաւը, նաւապետ Քարպինս, ընդհ. վաճառքով Լիվրբուլէն հոս կը սպասուի դէպի դեկտ. 24 (Ն. Տ.)։

Դիմել առ ՃՕԼԻ և ՍԻԿԸՐ

Joly et Seager

Մէյմանէթլի խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալաթիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։ 571

Է Ք Ի Թ Ա Պ Լ

Ամերիկեան ապահովագրական ընկերութիւն կենաց

Աշխարհիս էն հարուստ և էն հզօրը

Տնօրէն Թուրքիոյ, ԳԱՌՆԻԿ ԱՍՏՈՒԱԾԱՏՈՒՐ, Պոլիս, Անանիատի խան

Ի դէպ մահու ապահովագրութիւն

Միայն 20 տարեվճարով

Մահուան պարագային տարեվճարը կը դադրի

(Vie 20 primes)

ՕՐԻՆԱԿ

Տարիք 35. գումար 100,000 ֆրանք ի դէպ մահու վճարելի

Ուրիշ ընկերութեանց թարիֆի համաձայն տարեվճարն է	ֆր.	4140
Էքիթապլ ընկերութեան » » »	»	3408
Տարեկան տարբերութիւն ինպաստ Էքիթապլի	ֆր.	732
20 տարուանմէջ » » »	»	14640
100ին 5էն բաղադրեալ տոկոսով	»	25414

Այսինքն աւելի քան 6 տարեվճարի խնայողութիւն մը

Ի ՆՊԱՍՏ ԷՔԻԹԱՊԼԻ 489

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (95)

ՍԻՄՕՆ ՊՈՒՊԷ

ՄԱՆՏՐԷՆԻ ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

Դ. ՄԱՍ

Բ

ԺՕԼԻ ԿԷՕԼ ԵՒ «ՎԱՐՊԵՏ»Ը

—Ինչպէ՞ս..., ըսաւ վերջապէս, դո՞ւք էք, դո՞ւք, «վարպետը»... Ներեցէք, Մանտրինէն... Ներողութիւն, պարոն կոմս։

Մանտրինէ ոտքը գետնին կը զարնէր անհամբերութեամբ։

—Ոտքի պիտի ելլէ՞ս, և քիչ մը հանդարտ պիտի խօսի՞ս, ըսաւ վերջապէս զայն թօթուելով։

Ժօլի Կէօլ ոտքի ելաւ և աչուըները խոշոր խոշոր բացած՝ ըսաւ.

—Սակայն պէտք է ներէք ինծի, որովհետեւ զձեզ մեռած կը կարծէի։

—Զիս մեռա՞ծ կը կարծէիք...

—Այո, ներեցէ՛ք, խնդրեմ։

—Բայց ո՞վ քեզի ատոր հաւատացնել տուաւ։

—Լրագիրները։

—Լրագիրնե՞րը... ինչ կ'ըսէին որ։

—Կ'ըսեն թէ Օրթիվալի Պ. կոմսը և տօն Ռամօն Մալթիֆաս սպաննուած են Շիլիի մէջ, իրենց արշաւանքը կատարած պահերնուն։

—Բոլորովին սուտ չէր ատիկա. տօն Ռամօն իրօք մեռաւ։ Գալով ինծի, շնորհիւ Աստուծոյ՝ ողջ առողջ եմ։ Միայն թէ ինչպէ՞ս առանց ստուգելու աստանկ լուրի մը հաւատացիր։

—Ուրկէ՞ ստուգէի։

—Իրաւ է. գոնէ լացի՞ր իմ վրաս, Պ. Կէնօ։

Մանտրինէ վերստացած էր իր ուրախ երեւոյթը։

Ոտքը ոտքին դրած, թիկնաթոռի մը վրայ նստած էր Ժօլի Կէօլի դէմը և բաւական արհամարհոտ նայուածքով մը կը դիտէր զայն։

Ժօլի Կէօլ ոտքի կեցած էր։

Վերջապէս, Մանտրինէի հրաւէրին վրայ աթոռ մը առնելով նստաւ անոր քովը։

Իր «վարպետը» բաւական փոխուած էր։ Ժօլի Կէօլ եթէ երբեք իր տանը մէջ հանդիպած չըլլար անոր, թերեւս բնաւ չպիտի կրնար ճանչնալ զայն։

Մանտրինէ միշտ իր տարիքէն մեծ կ'երեւար։

Հիմա, ո՛ և է մէկը 28-30 տարեկան պիտի ենթադրէր զինքը։

Միշտ նոյն կենցաղագէտը կը մնար և հագուած էր վայելուչ սեւ հագուստներով, որ շատ կը վայելէր իրեն։

Մէկ խօսքով կատարեալ ազնուական մը։

—Պ. Կէնօ՛, ըսաւ քիչ մը ատեն լռութիւն պահելէ ետքը, հիմա տրամադի՞ր էք իմ հարցումներուս պատասխանելու։

—Կը լսեմ, Պ. կոմս։

—Ինչպէ՞ս է մայրս։

Ժօլի Կէօլի գոյնը նետեց։

—Սիրելի վարպետս, ամենասիրելի վարպետս, ըսաւ անոր, թնդրեմ, նախ ինծի պատմեցէք թէ ինչպէ՛ս կրցաք ճողոպրիլ ձեր սոսկալի ճամբորդութեան վտանգներէն։

—Ամէն բան պէտք է գիտնաս՝ երբ ժամանակը գալու ըլլայ։ Հիմա ինծի պատասխանէ՝, ինչպէ՞ս է մայրս։

Այս անգամ Ժօլի Կէօլ դողալ սկսաւ։

—Որչա՞փ ատենէ ի վեր Բարիզ կը գտնուիք, հարցուց Մանտրինէի։

—Մէկ օրէ ի վեր։

—Բան մը չիմացա՞ք։

—Որու՞ մասին։

—Տիկին Բինէլօյի։

—Ոչ... հիւանդ է։

—Մեռած։

Մանտրինէ Ժօլի Կէօլէն աւելի գունատեցաւ։

—Մեռա՛ւ... որչա՛փ ատենէ ի վեր։

—Բաւական երկար ատենէ ի վեր։

—Խեղճ մայրիկ։

Ու Մանտրինէ տղու մը պէս լալ ըսկսաւ։

Ետքը շարունակեց հեծկլտալով.

—Եւ ըսել որ ես զինքը տեսնելու համար միայն փութացուցի իմ վերադարձս և արդէն իսկ ճամբորդութեան ձեռնարկելուս նպատակն ալ իր ծերութեան օրերը ապահովել էր միայն։ Երջանկութիւնը կը բերէի իրեն, հարստութիւնը... այս անգամ իրական հարստութիւնը։ Իմ վերադարձս չէ սպասեր ու մեկներ է առանց մնաս բարովի։ Ա՛հ, շատ ծանր է ասիկա։

Ու Ժօլի Կէօլի դառնալով աւելցուց.

—Բայց ըսէ՛, ինչէ՞ն մեռաւ մայրս։

Ժօլի Կէօլ դեռ կը վարանէր։

Եւ սակայն պէտք էր ամէն բան յայտնել անոր. պէտք էր խոստովանիլ ճշմարտութիւնը՝ քանի որ կրնար ուշ կամ կանուխ երեւան ելլել։

Այս պատճառաւ ըսաւ.

—Սպաննուե՛ած մեռաւ...։

Մանտրինէ վեր ցատկեց նստած տեղէն, կռուփները սեղմած, աչքերը փայլակնացայտ։

—Սպաննուա՛ծ... գոչեց վերջին աստիճան բարկութեամբ. և դուն չկրցա՞ր արգիլել այդ բանը։

Զկրցայ վարպետս... հիմա պիտի պատմեմ թէ ինչո՛ւ։

Ու կատարեալ անկեղծութեամբ Ժօլի Կէօլ մանրամասնաբար պատմեց բոլոր այն պարագաները որոնց մէջ տեղի ունեցած էր տիկին Բինէլօյի մահը։

—Կը ստե՛ս, ըսաւ Մանտրինէ պաղութեամբ։

—Կը ստե՞մ...

—Այո՛, կը ստես։ Դուն Պանքալաւի մեղսակիցն էիր։ Երկուքդ մէկ մայրս ըսպաննեցիք՝ զայն կողոպտելու համար։ Դուն չարաչար գործածեցիր իմ վստահութիւնս։

Ժօլի Կէօլ գրպանէն ռէվոլվէր մը հանեց։

—Վարպե՛տ, ըսաւ, եթէ երբեք իրօք կը հաւատաք ատոր, ուղեղս պայթեցուցէք. ապա՛ թէ ոչ պէտք չէ այդպէս զիս նախատէք։ Իսկ եթէ չէք ուզեր ինքզինքնիդ վտանգել, դուք դուրս ելէք հոսկէ և ես ինքզինքս կը սպաննեմ նորէն...։ Բայց անկէ առաջ լաւ մը դիտեցէք զիս, դո՛ւք որ մարդիկը կը ճանչնաք. իրօք կը հաւատա՞ք թէ ես կրնամ ստել։

—Կը բաւէ՛... ըսաւ Մանտրինէ։

Ետքը հարցուց.

—Բնաւ անհանգիստ չեղա՞ր Պանքալաւի մահուանը համար։

—Ոչ։

—Ի՞նչ եղած է այդ Կրազելլան որ Պանքալաւի պիտի ընկերանար և որ սակայն Օթէօյլ չէ գացած սպանութեան իրիկունը։

—Սպանութեան առջի իրիկունը հիւանդացեր էր։ Անկէ ի վեր մեռած է։

—Ապահո՞վ ես։

—Այո։

—Լաւ, հիմա ուրիշ բանի վրայ խօսինք։

Յայտնի էր որ Մանտրինէ գերագոյն ջանքեր կ'ընէր իր յուզումը կարենալ զսպելու համար։

Վայրկեանի մը չափ լուռ մնաց նորէն և յետոյ հարցուց.

—Օրիորդ Մէյլանը տեսա՞ր։

—Այո։

—Ո՞ւր կը գտնուի։

—Վարպետ, նորէն սոսկալի պատմութիւն մը պիտի պատմեմ ձեզի։

—Խօսէ՛, շուտ խօսէ։

Ժօլի Կէօլ կը վարանէր նորէն։

—Պիտի խօսի՞ս, պոռաց Մանտրինէ բարկութենէն խելայեղ։

—Պիտի խօսիմ, ըսաւ Ժօլի Կէօլ, բայց ամէն բանէ առաջ պէտք է ըսեմ որ զձեզ մեռած կը կարծէի։

—Իրաւ է... քանի որ օրաթերթերու մէջ տպուած տեսած էիր իմ մահուանս լուրը։

—Դուք իմ հսկողութեանս յանձնած էիք Օր. Պէրթ Մէյլանը։ Պատուիրած էիք որ կարելին ընեմ զայն երջանիկ ընելու համար։

(Շարունակելի)

Պատասխանատու ԶԱՐԵՀ ՆՈՒՍՈՒՔԵԱՆ